ЛЕНИНИЗМ МАНДАХА БОЛТОГОЙ!

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 16 (4908) | 1946 он, январиин 21, понедельник | Сэн 20 мүнгэн

СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта дэбжүүлэгдэhэн коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадуудай түлөө голосуудаа үгэхэ гээшэ ленинизмын илаhанииe түгэлдэрөөр харуулhан ябадал мүн.

22 жэл Ленингүйгөөр, Сталинай хүтэлбэри доро, Ленинэй замаар

Большевистскэ партиие ба советскэ гүрэниие эмхидхэгшэ, манай агуу ехэ багша, вождь Владимир Ильич Ленинэй нүгшэhэнhөө хойшо 22 жэлэй ой түйсэбэ. Үнгэрэгшэ 22 жэлэй туршада манай алдарта большевистскэ парти, манай советскэ арадай Ленингүйгөөр үнгэрhэн бүхы замууд хадаа Владимир Ильичын эгэ жабхаланта идейнүүдэй унтаршагүй туяануудаар гэрэлтүүлэгдэбэ.

Бүхы дэлхэйн түүхэтэ удхатай ехэ ехэ событинуудаар дүүрэн энэ 22 жэл соо большевистскэ парти ба манай арад зон болбол нүхэр Сталинай сэсэмэргэн хүтэлбэри доро, Владимир Ильичын заабаринуудай унтаршагүй туяагаар гэрэлтүүлэгдэн үнгэрhэн байна. 22 жэлдэ Ленингүйгөөр, агуу ехэ Ленинэй хамагые илагша туг доро инаг вождь нүхэр Сталинай хүтэлбэреэр манай олон үндэhэ яhанай баатар хүсэтэ советскэ арад болбол түүхэтэ богонихон саг соо СССР дотор социалистическэ общественэ байгуулга, эрхэ сүлөөтэ, сэнгэлиг хүхюун, гоё hайхан ажабайдалаа зохёон hуужа байhан бэлэй.

Арадуудай агуу ехэ вождь нүхэр И. В. Сталин болбол манай арадые иигэжэ hургааг байгаа:

«Манай багша, манай вождь, Ильичые гэжэ дурсажа, инаглан дурлажа, шүтэжэ үзэжэ байгты. Дотоодын ба гадаадын дайсантай Ильич шэнгеэр тэмсэжэ ба илажа байгты. Шэнэ ажабайдал, шэнэ hуудал, шэнэ культурые Ильич шэнгеэр байгуулагты. Хүдэлмэридөө бага юумэнhээ бү арсагты, юундэб гэхэдэ бага юумэнhээ агуу ехэ юумэ бүтэдэг юм,—энэ болбол Ильичын шухала захяануудай нэгэниинь мүн».

Хүсэн түгэс социалистическэ ажаүйлэдбэри ба хүдөө ажахые байгуулжа, советскэ Эхэ ороноо агуу ехэ индустриально-колхозно держава болгожо шадаhанайнгаа ашаар советскэ арад зон болбол өөрынгөө инаг хайрата вождь нүхэр Сталинай, большевистскэ парти ба советскэ правительствынгаа сэсэмэргэн хүтэлбэринүүдээр Баруун тээ немецко-фашистскэ эзэмдэгшэдые, Зүүн тээ японско империалистнуудые бута нэрьежэ, Европо ба Азиин бүхы ажалшан арадые шунахай харгис фашистнуудай hабарhаа абаржа абаад, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан тайбан, хүгжэлтын хүхюун сэнгэлиг ажабайдалые тогтоохо арга-боломжо хүн түрэлхитэндэ олгобо.

Ленин-Сталинай партяар бии болгогдоhон ба хүмүүжүүлэгдэн hургагдаhан манай алдарта, илагдашагүй Улаан Арми болон Уhан-Сэрэгэй флот хадаа бүхы дэлхэй дээрэхи дарлагдаhан арад зоной абаргша боложо, эрхэ сүлөөдэ дуратай хүн бүхэндэ магтуулжа байнал. Эгсэ хүрбэн жэл соо айхабтар хүшэр хүндэ үсловидо хэгдэhэн Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуу ехэ дайнhаа советскэ арад зон бүрин түгэс илалтануудые туйлажа гараха зуураа, Ленин ба Сталинай заабаринуудые гарай хүтэлбэри болгожо, коммунизм байгуулха хэрэгээ урда мэтэ амгалан тайбан хүгжэлгын оршон байдалда үргэлжэлүүлжэ байха юм.

Мүнөө манай советскэ арад зон болбол Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуу ехэ дайниие илалта түгэлдэрөөр дүүргэбэшье hаа, зааханшье hанаагаа амараагүй, харин өөрынгөө арюун нангин Эхэ оронойнгоо сэрэгэй ба экономическэ хүсэ шадалые улам саашань бүхэжүүлхэ нэгэн зорилготойгоор хамсыгаа шуужа ороод, коммунизмые байгуулха, Ленин—Сталинай түүхэтэ заабаринуудые бэелүүлхэ нэгэн хүсэлтэйгөөр ажаллажа байнад.

Мүнөө манай республикын бүхы ажаүйлэдбэриин предприятинууд, колхоз, совхоз, МТС болон эмхи зургаануудаар олон тооной эрэгтэй эмэгтэй ажалшадай эдибхитэй хабаадалгатайгаар хамтын суглаанууд үнгэргэгдэжэ, хэзээдэ мүнхэ Ленин багшынгаа заабаринуудые агуу ехэ Сталинай хүтэлбэри доро саашадаа амгалан тайбан оршон байдалай условидо бэелүүлхэ тушаа асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэжэ, хүн бүхэн ажал хүдэлмэри дээрээ шэнэ-шэнэ амжалтануудые туйлаха нэгэн хүсэлэнтэйгөөр энэ түүхэтэ үдэрые тэмдэглэжэ байнад.

Советскэ арад зон болбол Сталинскэ Конституциин үндэhөөр өөрынгөө Верховно органой hунгуулида бэлэдхэжэ байна. СССР-эй Верховно Соведтэ hунгуули хаха үдэртэй дашарамдуулагдан бүхы советскэ арад зоной дунда патриотическа хүдэлөөн үдэр ерэхэ тудам үргэдэжэ, Эсэгэ оронойнгоо экономическа ба сэрэгэй хүсэ шадалые улам бүхэжүүлхэ ябадалда бүгэдэ зон шармайна. Коммунистнууд ба партийна бэшэ хүнүүд нэгэн хүн шэнги үгэ hанал нэгэдэжэ, өөhэдынгөө дундаhаа эрхимэй эрхим хүбүүд басагадые шэлэжэ абаад, СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидат болгон дэбжүүлбэ. Байгша оной февралиин 10-да эдэнэрэйнгээ түлөө голосуудаа үгэжэ, Владимир Ильич Ленинэй тугые улам саашань бадаруулха байhандань ямаршье ажаг hэжэг байнагүй.

Манай алдарта Эхэ орон, тэрээнэй эрхэ сүлөө, тэрээнэй бэеэ даанхай байдал улам батаар мандаг лэ!

Ленинэй унтаршагүй Улаан туг доро бүгэдөөрөө жагсажа, Дүрбэдэхи Сталинска табанжал соо үшөө ехэ шэнэ-шэнэ илалтануудые туйлахын түлөө урагшаа дабшагты!

Ленинэй туг доро, Сталин багшынгаа сэсэмэргэн хүтэлбэреэр шэнэ илалтанууд тээшэ дабшая!

Ленинизм мандаха болтогой!

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

hаяхан БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ орден ба медальнуудые барюулган болобо. БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ нүхэр Г. А. Цыденова СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэhөө немецко-фашистскэ булимтарагшадтай хэhэн дайнда шархатаhан Улаан Армиин боецууд ба командирнуудые аргалха, үнэнтэй тэмсэhэн хэмжээ-ябуулганuудые ябуулха, зоной дунда медицинскэ туhаламжые hайжаруулха ба медицинскэ кадрнуудые бэлэдхэхэ талаар амжалтануудые туйлаhанай түлөө республикын бүлэг врачуудта орденуудые барюулба.

Ажалай Улаан Тугай орден Оредоор Николаевич Дульбеевтэ барюулагдаба. Улаан Одоной орденуудые нүхэд В. Х. Березин, Э. Р. Раднаев, А. И. Смирнов гэгшэдтэ барюулагдаба. «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденуудые нүхэр А. М. Дудин ба БМАССР-эй Элүүрые Хамгаалха Арадай Комиссарай орлогшо нүхэр А. М. Резницкий гэгшэдтэ барюулагдаба. «Шэн габьяата ажалай түлөө» медальнууд нүхэд В. С. Бобова ба Т. И. Семенова гэгшэдтэ барюулагдаба.

Мүн тэрэшэлэн олон жэлдэ алба хэhэнэй түлөө Дотоодо Хэрэгэй ба гүрэнэй аюулгүйе хамгаалха Арадай Комиссариадуудай бүлэг хүдэлмэрилэгшэдтэ орденууд барюулагдаба.

Майор А. А. Уланов ба подполковник П. Н. Чечев гэгшэдтэ Ленинэй орден капитан П. П. Батлов, майор П. Б. Гомбоев, капитан А. В. Рыжнов гэгшэдтэ Улаан Одоной орденууд, сержант П. А. Вейрев, капитан Н. А. Ефремов, майор П. Д. Санжицыренов, К. С. Соколов гэгшэдтэ «Шэн габьязгай түлөө» медальнууд барюулагдаба.

Орден ба медальнуудые барюулhанайнгаа hүүлээр нүхэр Цыденова үгэ хэлэжэ, шагнагдагшадые амаршалан, улам саашаа ажал хүдэлмэридөө амжалта туйлахынь хүсэбэ. Шагнагдагшадай үмэнэhөө нүхэд Дульбеев ба Уланов гэгшэд үгэ хэлэхэ зуураа, парти ба правительстводо энэ үндэр шагналайнь түлөө халуун баярые хүргэжэ, ажал хүдэлмэри дээрээ үшөө ехэ амжалтануудые туйлахабди гэhэн уялгануудые абаба.

★ ★

Һунгагшад, арад болбол өөрынгөө депутадуудhаа ямар эрилтэ хэхэ ёhотойб гэбэл, тэдэнэрэй өөhэдынгөө зорилгонуудай дэгдэ хэмжээдэ байхынь тулада, тэдэнэрэй өөhэдынгөө хүдэлмэридэ политическэ обывательнууд болотороо доошоо орохогүйнь тулада, тэдэнэрэй ленинскэ түхэлэй политическэ ажал-ябуулгашадай тушаалда үлэхынь тулада, тэдэнэрэй Ленин шэнги (*„альга ташалганууд“*) тиимэ тодорхой, тодо ажал-ябуулгашад байхынь тулада, тэдэнэрэй Ленин шэнги (*„альга ташалганууд“*), байлдаанда тиимэ айдаггүй зүрхэтэй ба арадай дайсадта хайра гамгүй хатуу байхынь тулада, хэрэгэй орёо боложо эхилхэдэ ба горизонт дээрэ ямар нэгэн аюулай үзэгдэхэдэ али бүхы уулгар ябадалhаа, али бүхы тэрээн шэнги ябадалhаа сүлөө байхынь тулада. али бүхы уулгаршуу ябадалhаа Ленин шэнги (*альга ташалганууд*) баhал тэдэнэй сүлөө байхынь тулада. бүхы плюсүүд ба минусүүдые алишье талаарынь бодомжолхо ба алишье талаарынь мэдэхэ хэрэгтэй болодог орёо асуудалнуудые шиидхэлгэдэ Ленин шэнги (*альга ташалганууд*), баhал тэдэнэй тиимэ сэсэн ба мэгдэлэггүй байхынь тулада, тэдэнэрэй Ленин шэнги (*альга ташалганууд*), тиимэ үнэн ба сэхэ байхынь тулада, Ленинэй дурладаг шэнгеэр (*альга ташалганууд*) өөрынгөө арадта тэдэнэй, дурладаг байхынь тулада эрилтэ хэхэ ёhотой.

(1937 оной декабриин 11-эй үдэр Ехэ театр соо болоhон Москва городой Сталинска округой hунгагшадай hунгуулиин урда тээхи суглаан дээрэ нүхэр И. В. СТАЛИНАЙ хэлэhэн үгэhөө).

Цыден Галсанов

МАНАЙ ДУУН

Уран далита омог бүргэдэй элидэг
Уулын оройгоор, хизаарhаа хизаар
хүрэтэр
Инаг вождь, агуу Ленин тухайдаа
Илалтын дууе дуулана советскэ арад.
Арадай манай алтан зузаан историин
Атлас hайхан мүнхэ хуудаhан болоhон
Арбан долоодохи оной ехэ революциин
Алдар суута тугынь болоо манай дуун.
Энэ дуунайм илалтаар дүүрэн аялгань
Эршын шангаар эбхэрэн хүүен гаража,
Тулажа hаатаха тулга хаалта
мэдэнгүй,
Туулган тобшын шууяан дундуур гараа
юм.
Хорин дүрбэдэхи оной хүйтэн январьда
Хоолой hөөлдэнгеэр гараашье hаань
дуунайгаа,
Аглаг hайхан аршаан булагhаа тодохон
Арюун үгэ заабариинь дуулаа манай
дуун,
Ленинэй нүгшэбэшье, Ленинэй замаар
сууряатан
Сталин вождиин онсо мэргэн
хүтэлбэрэер,
Мандаhан ехэ сталинска илалтын
дуунуудые
Магтан зохеон шангаар дуулаа арадууд.
Баатар хатуу тэмсэлэйгээ историдо
Баhашье нэгэн баллашагүйхэн нюур
нээhэн
Арад бүгэдын Сталинска Конституцяар
Ажал хэхэ, амараха эрхэтэй манай дуун.
Суранзан холбоотой арбанзургаан
Оромнай
Сула жэмэслиг сад шэнгеэр сэсэглээд.
Ажалай манай геройлиг дабалтын
дуунай
Аялгань хадаа уhан долгиной шэнжэтэй.
Бэдинэр эндэ нотын гоеые hунгажа
Верховно Соведоо магтан булта
дууланабди.
Хэдэн зуугаад хэлэн дээгүүр гарадаг
Хэтын жаргалта огсом хонгёо манай
дуун.
Уужам үргэн, сэсэг тарималa орондоо
Уруудан үгсэн хизаарhаа хизаар хүрэтэр,
Сэсэн мэргэн инаг Сталин тухайдаа
Шэнэхэн дуугаа дуулана советскэ арад!

ЛЕНИНСКЭ ҮДЭРНҮҮДТЭ УГТАМЖА

УЛАН-УДЭ.

Городой предприятинууд ба албан газарнуудаар «XXII жэл Ленингүйгөөр. Сталинай хүтэлбэреэр, ленинскэ замаар». «Ленин—большевистскэ партиие ба советскэ Правительствые эмхидхэгшэ мүн» гэhэн ба бусад ондоо темэнүүдтэй элидхэлнүүд хэгдэжэ байна. Элидхэлшэдынь партиин горком ба райкомуудай секретарьнар, таhагуудые даагшад ба инструкторнууд.

В. И. Ленинэй ажабайдал ба ажал-ябуулга тухай хөөрэлдөөнүүд мүн цехүүд ба албан газарнуудаар, hунгуулиин участогуудаар, гэрэй эзэн эхэнэрнүүдэй дунда агитаторнуудай хүсөөр хэгдэhээр байна.

Городской, районуудай партийна кабинедүүдтэ, предприятинууд, hуралсалай заведенинүүдэй клубууд ба библиотекэнүүдтэ Ленинэй зохёолнууд табигдаhан ба Владимир Ильич тухай фото-монтажуу эмхидхэгдөө. Илангаяа городской парткабинедэй бэлдэhэн фото-монтаж hонирхолтой байна. Тэрэ хадаа бүхы дэлхэйн пролетариадай вождиин ажабайдал тухай эли тодоор хэлэжэ үгэнэ.

Мүн центральна библиотекын хүдэлмэрилэгшэдэй эмхидхэhэн фото-монтаж hайнаар хэгдээ. Тэрээн соо гурбан таhаг бии гэбэл: «Владимир Ильич Ленинэй бага ба залуу наhанайнь жэлнүүд». «Ленин—Маркс—Энгельсын hургаал болон хэрэгэй гениальна үргэлжэлүүлэгшэ мүн», «Сталин—Ленинэй хэрэг ба hургаалай агуу ехэ үргэлжэлүүлэгшэ мүн»

Олон тооной зурагууд дээрэ омог хүхюун Ильичын бэе бага наhанhаань хойшо ажабайдалайнь hүүлшын үдэр хүртэр харуулагдана.

Һүүлшынь таhаг соо нүхэр Сталинай портрет ба 1924 оной январиин 26-да Соведүүдэй 2-дохи съездын траурна заседани дээрэ большевистскэ партиин үмэнэhөө тэрэнэй хэлэhэн агуу ехэ тангариг текст харагдана. Мүн эндэ Ленинэй хэрэгые үргэлжэлүүлэгшэ Сталинай ажал-ябуулга тухай зурагууд бии.

—Энэ үдэрнүүдтэ Ленинэй номуудые олон хүн абажа уншана,—гэжэ тэрэ библиотекын директор нүхэр Шатилова хөөрэнэ.

* * *

Мүнөө үдэшэлэн Бурят-Монголой Ленинэй ордентэ хүгжэмтэ-драмын театр соо Владимир Ильич Ленинэй нүгшэhэнhөө хойшо үнгэрhэн XXII жэлэй ойдо зорюулагдаhан нийтэ-городской шаналал-баярай заседани болохонь. Тэндэ «22 жэл Ленингүйгөөр, Сталинай хүтэлбэреэр, ленинскэ замаар» гэhэн элидхэлые партиин горкомой секретарь нүхэр Петухов уншахань.

БАБУШКИЙН ГОРОД.

Ленинскэ үдэрнүүдтэ бэлдэхэ ба тэрэниие үнгэргэхэ талаар Бабушкин городто бага бэшэ хүдэлмэри хэгдээ.

Агитаторнууд городой бүхы предприятинууд ба албан газарнуудаар Владимир Ильич Ленинэй ажабайдал ба ажал-ябуулга тухай хөөрэлдөөнүүд ба элидхэлнүүдые хэбэ.

Январиин 21-дэ городой ажалшад клуб соогоо сугларжа, Ильичын наhа бараhан үдэрые тэмдэглэхэнь. Тэндэ партиин горкомой секретарь нүхэр Гаврилов элидхэл хэлэхэ байна. Мүн тэрэ үдэшэ Клюевскэ судоверфиин хүдэлмэришэн ба албахаагшадай шаналал-баярай заседани боложо, тэрээн дээрэ партиин горкомой агитаци ба пропагандын таhагые даагша нүхэр Снегирев элидхэл хэхэ юм.

КАБАНСК.

Мүн Кабанскын аймагта ленинскэ үдэрнүүдтэ бэлэдхэл үргэнөөр ябаба. Аймагай партийна советскэ активhаа 18 элидхэлшэд хүдөө нютагуудта гаража, хөөрэлдөө элидхэлнүүдые эмхидхэбэ.

Соцкультурын байшангай драматическа кружок Ленинэй дурасхаалда зорюулhан концерт бэлдэбэ.

ТУРУНТАЕВО.

Владимир Ильич Ленин тухай элидхэлнүүдые хэхын тулада партиин Прибайкальска айком 12 элидхэлшэдые колхозуудта эльгээбэ. Мүн агитаторнууд айлай гэрээр ябажа, Ленин тухай хөөрэлдөөнүүдые колхозникүүдэй дунда хэhээр байна.

Ленинэй замаар, Сталинай хүтэлбэрээр...

И. В. Сталин В. И. Ленинтэй кабинет соонь хөөрэлдэжэ байна.
В. Севастьяновай репродукци (ТАСС-эй фотохронико).

ГЭРЭЛТЭЙ ХОЁР НАРАН

Үе үеын зүрхэндэ хоёр наран толорно,
Үнэн удаан мүнхөөр, хэлэ сагта байхаар.
Үнэн гэс нээр бадаран, тэдэнэй һургаал олошорно,
Үндэр хадын бэрхэшээлые диилэн булижа дабахаар,

* * *

Ажалшан арадай зүрхэнэй алтан шамэг дээжэнь
Агуу оаа ар наран — Ленин — Сталин хоёртоо.
Алтан хоёр наранай гэрэлээр ажалшадай сээжэн
Алтаража, үнэн эрхэеэ абажа гаргаа, жаргаал.

* * *

Газарай тэгшые гиигүүлдэг гэрэлтэ хоёр нарамнай
Газзуу арьяатан шуһатаниие үгы болотор шатаагдаа.
Харагты мүнөө дайдые, хоёр гэрэлтэ нарамнай
Хаанашье гэрэлтүүлэн, ажалшанай байдалые заһаан жэр газанаа

* * *

Хоёр наранай нэгэнь наһа бараа гэдэг,
Хэзээшье манай харгыда алтан далинь нинидэг.
Мүнхэ жаргалаа гартаа шангаар бариһан ажалшан
Мүнгэн һолонгото замаар дэлхэйн коммунизмда зорино.

Депутадуудай автобиографинуудые шудалнад

Баунтын аймагай центртэхи агитколлективүүдэй агитаторнуудай семинар һаяхан болобо. Семинарта хабаадалсаһан партийна эхин организацинуудай пропагандистнууд ба агитаторнууд болбол СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн нүхэд Г. А. Цыденовагай, К. И. Гомбоева-Языковагай болон Иван Степанович Юмашевай автобиографинуудые толилһон плакатанууд болон газетэнүүдые уншажа, тэдэнтэй гүнзэгыгөөр танилсаһанайнгаа һүүлээр, өөһэдынгөө участогууд дээрэ тараажа, депутадуудай кандидадуудай автобиографи тухай бүхы һунгагшадтаа хөөрэжэ үгэһэн байгаа.

Аймпотребсоюзай партийна организациин агитатор нүхэр Еремина гэгшэ хлебопекарниин хүдэлмэришэдэй дунда нүхэр Г. А. Цыденовагай автобиографи уншажа, тэдэниие ехээр һонирхуулба. Тус парторганизациин агитатор нүхэр Севергин гэгшэ аймпотребсоюзай столовын коллективэй гэшүүдэй дунда депутадуудта дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудай автобиографи болон «Һунгуулиин Дүрим» тухай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэбэ.

Мүн тэрэшэлэн эндэхи бусад парторганизацинуудай агитаторнууд болбол һунгагшадайнгаа гэр байрануудаар ябажа, тэдэнэрэй һунгагшадай список соо хэрзэргэ зүбөөр оруулагдаһан тухай шалгалтануудые хэжэ байха юм.

Тус аймагай алта малтагшадай дунда Верховно органой һунгуулиин үдэрэй хүндэлэлдэ социалистическа мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрнэ. Троицка гэжэ приискын алта малтагшад өөһэд дээрээ уялгануудые абахадаа, январь һарынгаа түсэбые заатагүй үлүүлэн дүүргэхэ, ажалай үндэр бүтээсэнүүдые барандаа түйлахаа гэхэ мэтын уялгануудые абаад, энэ уялгануудаа түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байнад.

Тэрэшэлэн энэ аймагай эрэгтэй эмэгтэй колхозникууд һунгуулиин үдэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическа мүрысөөндэ оролсожо, малай үбэлжэлгэ үнгэргэхэ ба хабарай таряалгада бэлэдхэхэ хүдэлмэринүүд дээрээ бага бэшэ амжалтануудые түйлажа байха юм.

З. ТОПОРОВСКАЯ.

Агитационно хүдэлмэри һайжарба

ХОРИ. (Телефоноор абтаба). Энд һаяхан ВКП(б)-гэй айкомой ээлжээтэ VIII пленум болоно, СССР-эй Верховно Соведэй һунгуулида хэрээр бэлэдхэл хэжэ байһан тухай асуудал хэлсэбэ.

Энэ пленум дээрэ нэрлэгдэһэн асуудалаар ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр И. Б. Борсоев элидхэл хэбэ.

—Верховно Соведэй һунгуулида бэлэдхэл хэхэ хүдэлмэритэй дашарамдуулагдан партийно-политическэ, агитационно-ойлгуулгамжын хүдэлмэринүүд манай аймагай олонхи колхоз, МТС болон эмхизургаануудай коллективүүдээр нилээдгүй һайжарба,—гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Аймагай олонхи партийна эхин организацинуудай пропагандистнууд ба агитаторнууд болбол арад ниитын дунда агитационно-ойлгуулгамжын хүдэлмэри эрмэтэйгээр ябуулна. Энэ харюусалгатай ба хүндэтэй хэрэгтэ нютагай партийна эхин организацинууд халуун туһаламжа өөрынгөө агитаторнуудта хүргэдэг болобошье һаа, пленум дээрэ зарим партийна организацинуудай энэ шухала политическэ хүдэлмэриие хангалтагүйгөөр хэһэн баримтанууд ехэ олон бии гэжэ тэмдэглэбэ. Жэшээлхэдэ, Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организациин секретарь нүхэр Жамбалова ба Жлановай нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организациин секретарь нүхэр Цыбиков гэгшэд ба бусад агитаторнуудай хүдэлмэридэ болото туһаламжа үзүүлэдэггүй, мүн хүтэлбэрилдэггүй байгаа. Ушар иимэһээ эндэхи агитаторнуудай арад ниитын дунда агитационно-ойлгуулгамжын хүдэлмэри тон хангалтагүйгөөр ябуулдаг дээрэһээ олонхи һунгагшад һунгуулиин Дүримтэй танилсаагүй, СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалта хэхэ үдэртэ зорюулагдаһан социалистическа мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэжэ шадагдаагүй байгаа.

Нүхэр И. Б. Борсоевой элидхэл тушаа 14 хүн үгэ хэлэбэ. Эдэнэр халаа партийно-политическэ хүдэлмэриие һайжаруулха тушаа зогсон хэлэхэ зуураа, зарим обор нобшоор хүдэлмэрилдэг агитколлективүүдэй ба партийна эхин организацинуудай ажал-ябуулгануудые хурса шангаар шүүмжэлбэд.

Пленум болбол зүбшэн хэлсэһэн асуудалаараа дэлгэрэнгы хэмжээ-ябуулганууды харааһан шиидхэбэри баталан аба ба. Мүнөө партийна эхин организацинууд дээр хамтын суглаан болоно, бүхы коммунистнууд болон агитаторнууд энэ шиидхэбэритэй танилсажа байнад.

Ц. ГАРМАЕВ.

Түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэ

КЯХТА. (Телефоноор абтаба). Аймагай ажаүйлэдбэриин предприятинууд, колхоз, МТС, сэрэгэй частьнуудаар болон өөхи зургаануудаар һунгуулиин урда тээхи суглаанууд болоно, коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүд нэгэн һанаалаараа СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлхэтэеэ хамта СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ үдэрые ажал хүдэлмэринүүд дээрэ амжалтануудые түйлажа угтаха гэһэн патриотическа уялгануудые абаһан байгаа.

Иимэ харюусалгатай ба хүндэтэй уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байһан коллективүүд һүүлэй үдэрнүүдтэ нилээдгүй олошоронхой. Жэшээнь, «Улаан-Табангут» колхозой суута хонишон нүхэр Долонпилов гэгшэ һунгуулиин үдэрэй хүндэлэлдэ социалистическа мүрысөөндэ ороходоо, малай үбэлжэлгые эрхим һайнаар, нэгэшье толгой тул ба эхэ хониые гээлтэ хоролтогүйгөөр үбэлдэ оруулхаһаа гадна, үбһэ тэжээлээ ехээр арбилха, малай үбэлэй бэлшээриие зүбөөр хаха гэхэ мэтын уялгануудые абаһан байгаа.

Тиин энэ нүхэр халаа өөрынгөө энэ уялгануудые нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлжэ байна. Үбһэ тэжээлэ графигай ёһоор гаргашалжа, алмалта хэхэ зуураа даалгабарита хонидоо тобир тарганаар ондо оруулжа байха юм. Хүлеэжэ абаһан хурьгадаа бараниинь гээлтэ хоролтодо оруулангүйгөөр тэнжээнэ.

Тэрэшэлэн спецторгын эрэгтэй эмэгтэй хүдэлмэришэд январь һара соо эд бараанай эрьелтэ хэхэ түсэбые холо үлүүлэн дүүргэхэбди гэһэн уялгануудые абаад тэрээнээ амаараа бэшэ, бодото ажалаараа бэелүүлжэ байнад. Энд хүдэлмэрилдэг коммунистнууд-фронтовигууд нүхэд Шиляев, Носопов, Игумнов, Лобанов гэгшэд даалгабарита ажалаа эмхитэй гуримтайгаар ябуулхаһаа гадна, һунгагшадта «СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ тухай Дүрим» болон Сталинска Конституциие элибхитэйгөөр ойлгуулжа үгэнэ. Тиимэһээ аймагай бусад агитаторнууд эдэ нүхэдһөө жэшээ абажа «Һунгуулиин Дүримые» арад ниитэдэ гүнзэгыгөөр ойлгуулжа үгэхэ бэзэ гэжэ найдагдана.

С. СЕМЕНОВ.

Жэшээтэ участково комисси

Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ Дэрэстэйн участково һунгуулиин комисси (түрүүлэгшэнь нүхэр Пынгунов) ажалаа жэшээтэ һайнаар эмхидхэжэ, һунгуули хэхэ гэр байрань гоё һайханаар түхеэрэгдэһэн байна. Һунгуулиин байрада жэшээтэ һайн гурим байгуулагдаба. Мүн тус комиссиин гэшүүд саг үргэлжэ ээлжээгээр дежуриидаг болонхой.

Һунгуули хэхэ гэр байра соонь Ленин, Сталинай ба тэдэнэй ойрын соратнигуудай портредүүд, плакадууд, лозунгнууд олоор табигдаа. Баһа һунгуулида зорюулагдаһан фотовитринэнүүд табигдаһан ба радио, телефон оруулагдажа дүүргэгдэбэ.

Ш. ЦЫДЫПОВ.

ВКП(б)-гэй айкомой пленумһээ

КЯХТА. (Телефоноор абтаба). ВКП(б)-гэй айкомой VIII пленум үнгэрбэ. Пленум дээрэ «СССР-эй Верховно Соведэй һунгуулида бэлэдхэл хэхэ хүдэлмэриин ябаса ба партийно-политическэ хүдэлмэриие саашадаа һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» хоёр асуудал зүбшэн хэлсэбэ.

Нэгэдэхи асуудалаар ВКП(б)-гэй айкомой хоёрдохи секретарь нүхэр Боновалов элидхэл хэбэ.

Верховно Соведэй һунгуулида бэлэдхэл хэхэ хүдэлмэритэй дашарамдуулан ябаһан партийно-политическэ ба агитационно-ойлгуулгамжын хүдэлмэри манай аймагай колхоз, совхоз, МТС болон эмхизургаануудаар нилээдгүй һайжарба гэжэ нүхэр Боновалов тэмдэглэбэ. Сталинска Конституци ба «СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ тухай Дүримые» манай агитаторнууд арад ниитын дунда һайнаар ойлгуулжа үгэнэ. Энэ хүдэлмэридэнь партийна ба советскэ организацинууд элибхитэйгээр туһалаа.

Манай агитаторнууд ба партийна организацинуудай пропагандистнууд болбол өөһэдынгөө хүдэлмэриие гансал «Һунгуулиин Дүримые» ойлгуулгаар заарлана бэшэ, харин Советскэ Союзай дотоодо ба гадаадын оршон байдал тухай һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ, үргэн ниитэ ажалшадые политически хүмүүжүүлжэ байна.

Гэбэшье, пленум дээрэ зарим партийна эхин организацинуудай энэ хүндэтэй ба харюусалгатай хэрэгтэ тон хангалтагүйгөөр хандаһан баримтанууд элирүүлэгдэбэ. Жэшээлхэдэ, паровозо-бүтээхэ заводой туһаламжын ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда коммунист агитатор нүхэр Зозуля гэгшэ агитационно-ойлгуулгамжын хүдэлмэри тон хайша ябуулдаг байна юм. Мүн Усть-Кяхтын сельсоведэй Ворошиловай ба Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудаар арад ниитын дунда агитационно-ойлгуулгамжын хүдэлмэри баһа муугаар ябуулагдана.

Пленум дээрэ зарим агитпунктнуудые түхеэрэгдэжэ дүүргэгдээгүй байһан баримтанууд олон бии. Һунгагшадай списогуудые шалгаха ба заһаха хүдэлмэри муугаар ябуулагдана гэжэ тэмдэглээд, саашадаа иимэ политическэ удхашанартай хүдэлмэриие хэрэг хандажа тон болохогүй ба дутуунуудаа ойрын саг соо усадхажа, энэ партийна политическэ хүдэлмэриие улам саашань һайжаруулха гэжэ тэмдэглэбэ.

Хоёрдохи асуудалаар ВКП(б)-гэй айкомой инструкторска таһагые даагша нүхэр Бальбуров элидхэл хэбэ.

Нүхэр Коноваловай ба Бальбуровай элидхэл тушаа арбан хүн үгэ хэлэбэ. Тэдэнэр халаа зарим түрүү агитаторнуудай хүдэлмэрин дүй хуршалнууд тушаа, зарим агитаторнуудаар агитационно хүдэлмэриие һайнаар ябуулжа байхалаа энэ хүдэлмэри зарим партийна эхин организацинуудай агитаторнууд тон муугаар ябуулна гэжэ тэмдэглэбэ.

РЕСПУБЛИКЫН КОМСОМОЛЬСКО ОРГАНИЗАЦИИН ШУХАЛА ЗОРИЛГОНУУД

★

Б. СЕМЕНОВ,
ВЛКСМ-эй Бурят-Монголой обкомой секретарь

★

Комсомольско эхин организацинууд болбол һунгуулиин кампани тушаа агитационно-пропагандистска ба эмхидхэлэй хүдэлмэринүүдые эрхилхэ хэрэгтэнь партийна ба советскэ организацинуудта үдэр бүри туһалжа байна.

30 гаһаа үлүү комсомольско эхин организацинуудай гэшүүд һунгуулиин комиссиин составта дэбжүүлэгдэһэн байха юм. Һунгагшадта Сталинска Конституци ба һунгуулиин Дүримые ойлгуулха 395 кружогууд эмхидхэгдээ. Олохон кружогууд ажиллажа байна. Гүрэнэй паровозо-бүтээхэ заводой цехүүдтэ, мяхынай комбинадта, БМАССР-эй СНК-гай автобазада ба Кударын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо комсомолецуудай хүтэлбэрилдэг кружогуудта һунгагшад Советскэ һунгуулиин системэтэй танилсаха программые дүүргэжэ байна.

Манай республика соо 3183 комсомолецууд «СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ тухай Дүримтэй», Сталинска Конституцитай һунгагшадые танилсуулха хүдэлмэриие арад ниитын дунда үргэнөөр ябуулна.

Комсомольско эхин организацинуудай эрхим агитаторнуудые тэмдэглэе эдэ: нүхэр Иванова ба Потапова (пединститут), Котельникова (Улан-Удын депо), Николаев ба Спирина (гүрэнэй завод), Хэжэнгын аймагай Дунда-Худалай сомоной Кировой нэрэмжэтэ колхозой ба Тарбагатайн аймагай Десятниковай сельсоведэй Калининай нэрэмжэтэ колхозуудай комсомольско эхин организацинуудай секретарьнууд нүхэд Намжилова ба Калашникова гэгшэд „Һунгуулиин Дүримтэй", Сталинска Конституцитай, ураг хоорондын оршон байдалтай һунгагшадые танилсуулха тушаа ехэхэн эмхидхэлтэй хүдэлмэри хэжэ байнад.

ВКП(б)-эй ба ВЛКСМ-эй айкомой лекторнуудай бүлэгүүд партийно-политическэ ба агитационно-ойлгуулгамжын хүдэлмэриие элибхитэй һайнаар ябуулдаг болоо. Жэшээнь: ВЛКСМ-эй Түнхэнэй айкомой элидхэлшэд нүхэр Васильевай хүтэлбэреэр, һунгуулиин кампани тушаа агитационно-ойлгуулгамжын хүдэлмэринүүдэй түсэб зохёоһон ба тэрэ түсэбынь ВЛКСМ-эй айкомой бюро дээрэ баталагдаһан байха юм. Үнгэрэгшэ декабрь һара соо ВЛКСМ-эй тус айкомой элидхэлшэд аймагай центртэ ба колхозуудаар ябажа хэдэн олон лекцинүүдые уншаһан байна.

ВЛКСМ-эй олонхи айкомуудай түсхэлээр олон агитколлективүүд бии болгогдоһон юм. Гансахан, ВЛКСМ-эй Кабанска айкомой эмхидхэһэн агитбригада аймагай арбан колхозуудаар ябаа. 1000-һаа үлүү комсомолецууд һунгагшадай список зохёохо хүдэлмэридэ ехэ элибхитэйгээр хабаадалсаһан, городой ба хүдөөгэй олон комсомолецууд һунгалтын гэр заһабарилха, гоёохо ба агитпунктнуудые зохидоор түхеэрхэ хүдэлмэридэ эршэтэйгээр хабаадалсаа.

Улан-Удын педиинститудай, хүдөө ажахын техникумэй комсомольско эхин организацинуудһаа эмхидхэгдэһэн олон агитбригаданууд манай республикын аймагуудаар гаргагдаһан байна.

СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалта хэхэ бэлэдхэлтэй дашарамдуулан манай хүдөөгэй ба городой залуушуулай дунда политическэ ба ажаүйлэдбэриин элибхи хүдэлөөн дээшэлээ, социалистическа мүрысөөнэй шэнэ долгин үргэдөө.

Гэбэшье, манай һунгалтын урда тээхи хүдэлмэридэ ехэхэн дутуунууд бии гэжэ комсомолой обкомой XII-дохи пленум харуулһан байна. Прибайкальска, Кабанскын, Торын ба Хориин аймагуудаар олон агитаторнууд-комсомолецууд һунгуулиин кампанида элибхигүйгөөр хабаадалсадаггүй байна.

Прибайкальска аймагай «Красная Заря» колхозой 9 комсомолецуудһаа агитаторнаар оройдоо 3-иинь тоологдодог байгаа. Тэдэнэй тоондо тус колхозой комсомольско эхин организациин секретарь нүхэр Патрушева оролсоһон байха юм. Теэд, тэд нэрэ арад ниитын дунда Сталинска Конституци ба „Һунгуулиин Дүримтэй" танилсуулха агитационно хүдэлмэри ябуулдаггүй байна.

Закаменай, Бичурын, Кяхтын, Сэлэнгын аймагуудаар олон комсомолецууд-агитаторнууд гансахан „Һунгуулиин Дүримһээ" статьянуудые ёһотой үргэхыгүй газа уншажа үгөөд лэ болишодог байна.

Баһа лекционно-пропаганда Яруунын, Кударын, Закаменай аймагуудаар ба Улан-Удын Заводской түмэр-замай районуудта тон муугаар ябана.

СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалта хэхэ түүхэтэ үдэр улам улам ойртожо байна. Тиимэ тула, манай комсомольско эхин организацинуудай шухала зорилгонууд хадаа—ойрын сагта эдэ бүхы дутуу дундые түргэнөөр усадхаха хэрэгтэй.

Комсомольско эхин организацинууд тэдэнэй бүхы өөрынгөө һунгуулиин кампани тушаа агитационно-пропагандистска ба эмхидхэлэй хүдэлмэринүүдые эрхилхэ хэрэгтэнь партийна ба советскэ организацинуудта халуун туһаламжа үзүүлхэ үүргэтэй. Энэ туһаламжа хадаа большевистска партиие, советскэ правительствые тойрон советскэ арадай улам сашаа нягтадхэ ябадалда гансахан манай залуушуулай бэшэ, мүн баһа бүхы советскэ гражданинуудай элибхитэйгээр хабаадалсаха ябадалда, манай эсэгэ оронойнгоо хүндэтэй хүбүүд ба басагадые СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха хэрэгтэ туһа дүхэм болохо үгэхэ зэргэтэй.

Манай комсомольско эхин организацинуудай саашадаа дүүргэхэ агитационно-пропагандистска шухала зорилгонууд хадаа:

Нэгэдэхеэр комсомольско организацинууд хадаа залуушуулда манай арадай агуу ехэ түйлалтанууд, СССР-эй Конституциин принцибүүд, Советскэ Союзай хүсэнэй үндэһэн, советскэ демократизм тухай, манай залуушуулай эрхэ ба уялгануудые ойлгуулха ушартай.

Хоёрдохёор, комсомольско организацинууд болбол залуушуулые ба илангаяа, хуулиин наһа хүсэжэ һунгуулида түрүүшынхиеэ хабаадалсахаар байһан залуушуулые советскэ һунгуулиин хуулита ба «СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ тухай Дүримтэй» үнзэгыгөөр танилсуулхаһаа гадна, һунгуулиин округуудтай ба участогуудтай, бии болголго, депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлхэ гуримтай танилсуулха ёһотой.

Гурбадахяар, комсомольско организацинууд хадаа большевистскэ партиин хүтэлбэреэр, нүхэр Сталинай гениальна удардагаар ябажа, советскэ арадай зоной бүхэдэлэхэ ойн түүхэтэ илалтануудые туйлаһан тухай дэлгэрэнгы ба тодо һонороор ойлгуулхань тон шухала.

СССР-эй арадай ажахые һэргээн болгохо ба хүгжөөлгын табан жэлэй түсэбые дүүргэхын, мүн эршэлэн хүдөө-ажалые, ажаүйлэдбэриие ба транспортые сэлшэлэн дэбжүүлхэ ба советскэ арадай ажабайдалай хэмжээ һайжаруулхын түлөө, СССР-эй сэрэгэй—экономическэ хүсэ шадал бэхижүүлхын түлөө коммунистнууд хадаа партийнабэшэ хүнүүдтэй хамта ябажа тэмсэнэ гэжэ залуушуулда ойлгуулха хэрэгтэй.

Манай советскэ арад коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр ябажа, гитлеровскэ Германиие ба империалистическэ Японие даран агуу ехэ илалтануудые туйлахадаа, манай залуушуулай мүнөөшэл ба ерээдүй сагай зол жаргалые арюужа, һураха эрхэ, зохёохы ажалаа абьяас шадабаряа хүгжөөхэ хизааргүй ехэ арга-боломжо үгэбэ гэжэ залуушуулда ойлгуулха хэрэгтэй.

Дүрбэдэхеэр комсомольско эхин организацинууд болбол СССР-эй Верховно Соведтэ дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудай түлөө нэгэн һаналаар өөһэдынгөө голосые үгэхын тула залуушуулые уряалха ёһотой. Манай республикын ажалшад һунгуулиин урда тээхи суглаанууд дээрээ СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудта манай Эхэ ороной хүндэтэй хүбүүд ба басагад болохо нүхэд И. С. Юмашев, А. В. Кудрявцев, Г. А. Цыденова, Б. Л. Лобсанов, С. Н. Иванов, И. В. Булдынов, С. И. Прокопьев, А. М. Дулин, И. Н. Кочуров, Х. Н. Намсараев, К. И. Гомбоева-Языкова, Т. Д. Динзэнов, Д. Г. Гармаев, Л. П. Шарыгина гэгшэдые нэгэн дуугаар дэбжүүлһэн ба һунгуулиин окружной комиссинууд тэдэниие һунгуулиин бюллетеньдэ оруулха регистрацилба.

Тиимэ тула, манай комсомольско эхин организацинуудай зорилго хадаа, депутадуудта дэбжүүлһэн кандидадуудай биографитай танилсуулхаһаа гадна, эдэ дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудай түлөө өөһэдынгөө голосые үгэхыень һунгагшадые агитировалха ба уряалха ёһотой.

Комсомольско организацинууд болбол бүхы залуушуулые агитационно-пропагандистскэ хүдэлмэридэ үргэнөөр хабаадуулха зэргэтэй.

Комсомольско организацинууд агитационно-пропагандистскэ ба культурно-ниитын хүдэлмэриин үзэл үнгэргэхэдөө: уншалга, лекци ба элидхэлнүүдые эмхидхэхэ, кинофильм, газетын витринэ, выставкэ, физкультурна ба спортивно мүрысөөн эмхидхэхэ, депутадуудта дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудтай залуушуулай уулзалга гэхэ мэтын агитационно-ниитын олон янзын формонуудые хэрэглэхэ ёһотой.

Һунгуулиин участогууд дээрэ ябуулагдаха агитационно хүдэлмэринүүд болбол ехэ хүндэтэй ба харюусалгатай хэрэг гэжэ мэдэхэ ёһотой. Тиимэ тула, участок бүхэн агитационно-ойлгуулгамжын хүдэлмэриин центр болохо ёһотой. Һүүлээр гагшадта зорюулагдаһан хөөрэлдөөнүүд, али хэлнүүд, лекцинүүд үнгэргэгдэхэ байна. Партиин ба правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй портредүүдээр, плакадуудаар агитпунктые гоёохо ба витринэнүүд, выставканууды эмхидхэхэ хэрэгтэй. Агитпункт бүридэ номууд, шэнэ газетэнүүд ба журналнууд байха ёһотой.

Комсомольско эхин организацинууд партийна ба советскэ организацинуудта хэлэ удаан туһаламжа хүргэхэ үүргэтэй болоно. Һунгагшадай список ба фамилинуудые ёһоор, эзэ хаяшье алдуугүйгөөр зохёохо, һунгагшад ба һунгуулиин комиссинуудай дунда саг үргэлжэ холбоо гуулха зэргэтэй.

Республикын ажаүйлэдбэриин предприятинуудай ба транспортын зарим хүн комсомольско эхин организацинууд болбол СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ үдэрэй хүндэлэлдэ социалистическа мүрысөө үргэнөөр гэрүүлжэ, ажаүйлэдбэриин түсэбые заа һара урид дүүргэхэ эхин түлөө тэмсэхэ ёһотой. Мүн, колхоз, совхоз, МТС-уудай комсомольско организацинууд хадаа манай үбэлжэлгые һайнаар гаргахын түлөө, хабарай таряалгада амжалтатайгаар бэлэдхэхын түлөө, трактор ба хүдөө-ажахын машинануудые заһабарилхы хэрэгтэ үргэн дэлгэр гаар оролсохо ялас агаа.

Манай Советскэ арад ба коммунистическэ парти болбол Советскэ залуушуулые һурган хүмүүжүүлхэ тушаа үргэн хүдэлмэри хэһэн, эрдэмтэ һураха ынгөө шадабари талаантые дэлгэрүүлхэ үргэн ехэ харгы нээбэ. Эдэ түлөө манай залуушуул советскэ правительстводо, большевистскэ партида, залуушуулай түрэл эсэг багшада нүхэр Сталинда баяр үгэнхэй байна.

Манай Бурят-Монголой комсомолецууд ба залуушуул СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын үдэрые амжалта тала угтахын түлөө өөһэдын гоё бүхы шадал ба эрдэмэ бэлиг ее гаргаха һэдэнь эхэн һэжэ байхагүй.

1946 оной февралиин 10-да—СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалта хэхэ үдэртэ—манай залуушуул Агуу ехэ Сталиниие тойрон жагсажа, коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй Сталинска блогой кандидадуудай түлөө өөһэдынгөө голосые үгэжэ, нэрэтэ һайхан Сталинска Конституциин ёһоор өөһэдынгөө хүндэтэ эрхые бэелүүлхэ гэһээ.

РЕСПУБЛИКЫН ЭРХИМ МАЛШАД ХӨӨРЭНЭД

Манай Бурят-Монголые хүгжэнги ба ашаг шэмэ ехэтэй малажалай республика болгохын түлөө түбхын түрүүндэ тэжээлэй бата бэхи бааза байгуулха хэрэгтэй

Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой луговод Санжанов Радна

Иволгын аймагай «1-е мая» колхоз гектар бүриһөө 20 центнер үбһэ абаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «1-е Мая» колхозой луговод нүхэр А. Я. Корнеев.

Иволгын аймагай «Улаан Оронго» колхозой түрүү хонишон Цыбик Омогтуева.

Гүрэнэй түсэб үлүүлэн дүүргээбди

(Иволгын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой МТФ-е даагша нүхэр Тугутовтэй хөөрэлдөөн)

Манай колхоз үнгэрэгшэ 1945 ондо адуу мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб 108 процент дүүргээд, малажалай продуктнуудые тушааха талаар гүрэнтэйгөө 100 процент тоосожо, аймаг соогоо түрүү колхозуудай нэгэниинь болоһон байха юм.

Бидэнэр 1945—46 онуудай адуу малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые һайн шапартайгаар үнгэргэһэн байнабди. Энэ жэлнүүдэй үбэлжэлгые үгтүүлэн малай хоёр шэнэ дулаан ба сэбэр байранууд баригдаһан ба 3 хуушан байранууд һэльбэглэн заһабарилагдаба.

Колхозой правлени (түрүүлэгшэнь нүхэр Дабацыренов) малажал болон малшадта анхаралаа ехээр табидаг, малшадаа дулаан хубсаһаар ба бусад хэрэгсэлнүүдээр ходоодоо хангахын түлөө оролдог юм.

Мүнөө адуу малаа үбэлэй бэлшээридэ таргаад саһа багатай, хагдаар элбэг газараар адуулха, үбһэ һолоомо нэмэлтэ тэжээл үгэжэ, үхэр малаа тобир тарганаар ондо оруулжа байнабди.

Манай һүнэй-товарна фермэ хамта 467 үхэртэй юм. Эдэ үхэрнүүд шадал шэнээгээ алдаагүй тобир тарганууд зандаа. Түрүү һаалишан нүхэд Д. Нимаева, гэгшэ өөрынгөө даалгабарита 14 үнеэнһээ 14 тугал абажа, хоролтогүйгөөр тэнжээһэн, һү һааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн байна. Нүхэр Нимзева 1946 ондо улам ехэ амжалтануудые туйлахын түлөө хормойгоо шуужа оролсоод үбэлжэлгын үедэ улам эршэтэйгээр хүдэлмэрилжэ байха юм. Энэ халаа үхэр малаа тобир тарганаар ондо оруулхын түлөө үнэн зүрхэнһөө тэмсэдэг байна. Түл абалгые хоролтогүйгөөр үнгэргэхын түлөө энээндэ һайн бэлэдхэл хээ.

СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалта хэхэ түүхэтэ үдэртэ зорюулһан социалистическэ мүрысөөн манай малшадай дунда үргэнөөр дэлгэрээ. Энэ мүрысөөндэ эршэтэйгээр оролсожо бодото уялгануудые абаһан эрхим һаалишад Ц. Раднаева Д. Бадмаева, Б. Н. Тугутова, Д. Ж. Нимаева гэгшэд малажалай түрүүшүүлэй республиканска суглаанда хабаадаха эрхэ олоһон байна.

Б. ДАНСОРУНОВ.

Хонишодоо һэлгэхэ хэрэггүй

(Хэжэнгын аймагай Хэжэнгын сомоной „Комсомол" колхозой ОТФ-е даагша Митып Очирович Содбоевтой хөөрэлдөөн)

Түүхэтэ илалтануудые туйлаһан 1945 он соо манай колхозой хониной товарна фермын ба гүүртэнүүдэй хонишодой дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр ябуулагдаһан байгаа.

Манай эрхим хонишод болбол Эхэ ороноо хамгаалгын Агуу Ехэ дайнай фронтнууд дээрэ айхабтар ехэнүүд илалтануудые туйлажа ябаһан героическа Улаан Армиия ба агуу ехэ оронойнгоо ажаүйлэлбэриин хүдэлмэришэдые эдеэ хоолоор хүсэд хангахын тула, малаа үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые дүүргэхын түлөө эршэтэйгээр тэмсэжэ байһан байна.

Манай хониной товарна фермэ дээрэ хони ямаадтаа өөн бэшээр хандаха ябадал усадхагдаа. Юуб гэхэдэ, хонишон бүхэндэ хонид, хониной байра ба үбһэ тэжээлынь хубаажа, тус тус бүриин харюусалга доро үгтэнхэй. Гадна, ямаашад ба хонишод ОТФ дээрэ һэлгэнгүй ходоодоо хүдэлмэрилдэг юм.

Мүн колхозой правлени ба колхозой партийна эхин организаци халаа хони ямаанай тоо толгойе олошоруулхын түлөө ехэхэнээр анхаралаа табидаг байжа. эрхим хонишодые мүнгэ ба бусад эдээр шагнажа урмашуулдаг, хонишодые шухала хэрэгсэлэй юумээрынь, үбэлэй сагта дулаан хубсаһаар хангадаг гээшэ.

Энээнэй эсэстэ манай «Комсомол» колхозой ОТФ 1945 он соо хони ямаанайнгаа тоо толгой олошоруулха ябадалда бага бэшэ амжалтануудые туйлажа шадаһан байха юм.

Гэбэл, хони ямаа үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые 1945 ондо манай ОТФ 123 процент гүйсэдхөө. Мүн гүрэндөө һооһо ба брынзэ тушааха уялгануудаа 100 процент дүүргээди.

Колхозой хүтэлбэрилэгшэд ба бидэ хонишод, эхэ хони ямаадаа химгадаха. тэдэниие бүгэдынь ороондо оруулхын хойноһоо ехэхэн анхаралаа табижа. орооной кампани эрхимээр үнгэргэдэг байгаабди. Хони ямаадаа һайн байра ба тэжээлээр хангаха ябадалда бага бэшэ анхаралаа табинабди.

Мүн түл абаха ябадалда эрхимээр болохол хэдэг ба хони ямаадаа бага ехээрынь, шадал тамираарынь гүүртнүүдтэ зүбөөр хубаарилдаг гээшэбди. Эдэ бүхы хэмжээнүүд халаа, хони ямаадаа олошоруулха ябадалай шухала эрхэ байдал боложо үгэнэ гэжэ һананаб.

Үнгэрэгшэ жэлдэ ажалай нэмэлтэ түлбэри болгожо эрхим хонишодтоо 42 толгой хурьга эшэгэ үгөөбди. Жэшээлхэдэ: Цыренжапова Хандажаб гэгшэ 1930 онһоо хойшо ямаашан байжа, 1945 ондо 100 эхэ ямаанһаа 120 эшэгэ абажа, бүрин бүтэн тэнжээгээд, хеөбэри суглуулха түсэбөө 100 процент дүүргэжэ ба ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон 6 эшэгэ абаһан байна.

Мүн Дашиева Гыма 100 эхэ хониһоо 110 хурьга абажа, бүгэдынь тэнжээһэн, брынзэ тушааха түсэбөө 100 процент дүүргэһэн ба ажалай нэмэлтэ түлбэри 5 хурьга абаһан байна.

1946 ондо бүри ехэ амжалта туйлахын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ байнабди. Гэбэл, түл абалгада эрхим бэлэдхэл хээбди. Мүн хони ямаадай адуулгые зүбөөр эмхидхэнэбди.

Хада майлын эбэрээр...

„Ма[...] ые тойрожо малажахадаал, ерэхэ эшии халза ма[...]н хурьг[...]нь үгэлтэй гү, хара нохойн гүлэн гү?" гэжэ малшад бурят [...]он [...] удаан[...] ойшо хурьгадаа голһон хонидые абхуулдаг заншалтай юм. Энэ хадаа хонин һү эгэй хада майлые тойрожо эдеэлдэг байһан дээрэһээнь абаһан байна. Хаданай ногоон гээшэ хони хурьгадые бэлээхэдэ шэмээй һайхан ба тэндэхи тэжээл олон янзын байдаг гээшэ. Хадаар ногооной үргэжэ эхилхэдэ хада майлын эбэр эгээ түрүүн уры сэсэгээр бүрхээгдэжэ, хонидые дулаатай тэжээлээрынь хангадаг байна.

Манай колхозой хониной-товарна фермын нэгэн гүүртэ Шүбэгэ гэжэ нютагта һуурижанхай. Энэ гүүртэдэ 352 хонин һүрэг байрланхай. Энэ бултадаа һубай хонид юм. Би энэ гүүртэдэ хүдэлмэрилэн[...]һээр олонхон жэл болоо[...]об. Тиихэ зуураа, хонидые хайшан гэжэ һаа, хоро тогүй ба тобир тарганаар ондо оруулха тухай һанаа шадабари олоо гээшэб. 6 жэлэй турша соо колхозой хонидһоо холод нүгүй таранай хойноһоо һуун үдэгүй харууһалжа ябаһан хадаа ямар хонин туранхайб, ямар хонин үбшэнтэйб гэжэ хоёр нюдөөрөө харадад мэдэхэ болоһон айнаб. Тиин, шадал шэнээ муутай хонидые тэрэ доронь бүлэглэжэ тусгаар һайн байрада оруулдаг ба тэжээл дээрэ абидаг хүм. Хэрбээ үбшэн хон дой айбал дары сагаа зооветеринар а хүдэлмэрилэгшэдтэ дуулгажа, тэдэнэрэй заабариин ёһоор арга даг байнаб. Хонидые һайнаар хар үһалжа эд элүүр эд за зоотехническэ заабариие хүсэд сахидад байхада үбдэхэньшье хомор байдаг юм. Минии харууһалжа байһан һубай хонид үбшэнэй шалтагаанаар гарзалдаггүй байна.

Хонидые тобир тарган байлгахада гансал үбһэ тэжээл шухала хэрэгтэй бэшэ, харин бэлшээрие зүбөөр хэрэглэхэ ябадал угаа ехэ шухала юм. Хээрын хагда ногоон гээшэ барагдашгүй элбэг ба шэмэтэй һайхан тэжээл юм Тиимэдэ энээниие али болохоор хэрэглэжэ, адуу малдаа эдюулхэ гээшэ бидэнэр—малшадай шухала хэрэг болоно.

Манай колхозой хонишон хээрын бэлшээриие зүбөөр хэрэглэжэ, хони ямаадаа садхалан байлгахын түлөө ехэхэн оролдолго гаргадаг байна. Хонишон бүхэн хаана хонидые адуулхада таргалалтай байдаг бэ, хаана ямар бэлшээриин хагда ногоон шэмэтэй һайн байдаг бэ гэжэ һайса мэдэдэг болонхой. Тэрэнэй ашаар, манай фермын хони ямаад хоролтогүйгөөр ба тобир тарганаар ондо ородог юм.

Шүбэгэ нютагта түбхинэһэн дурсагдагша гүүртын 352 хонидые өөрынгөө хүгшэнтэй харууһалхаш гэжэ намда манай колхозой правлени ба хониной товарна фермэ даалгаа һэн. Тиин, бидэ хоёр гол һаналаа бэлшээриие зүбөөр хэрэглэхэ ябадалда ба зоотехническэ заабариие сахиха хэрэгтэ хандуулан-хаябди. Бүхы хониндай түхэреэн жэл соо бэлшэжэ хээрын хагда ногооноор хоол хэдэг юм. Зун намарай бэлшээриие үлэмжэ һайнаар хэрэглэжэ хонин һүрэгүүдээ таргалуулаад, үбэлые гарзагүйгөөр дабаха үндэһэ һуури тавидаг дүршэлтэй ди. Зун намарай үедэ һайнаар адуулагдажа, хээрын хадаа ногооноо таргалһан хонин үбэл, хабарай хахир үе шэнгэ үдэрнүүдые тэсэмгэйгээр дабадаг байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ бидэнэр нэгэшье толгой хони хорогүй бүгэдыень тобир тарганаар ондо оруулаа һэмди. Үбэлжэлгын түрүүшын һарануудые амгалан тайбанаар үнгэргэжэ байна. Харууһалдаг эдэ хонидһоомнай нэгэшье толгой хороогүй ба бултадаа элүүр энхэ тобир тарган байха юм. Үбэлэй бэлшээриие үниһөө хойшо нөөжэ һайн хагдатай газарта табилаа һэмди. Мүнөө энэ бэлшээрээ зүбөөр хэрэглэжэ байнабди. Хүйтэн һалхи бороотой үдэр нүүдтэ хада майлын эбэрэй хагдандахи нидна[...] бэлшэдэг юм. Тэндэхи хагда ш мэдэ[...] ба элбэг байна. Хонидоо бэлшээридэ гаргахадаа үглөөгүүр нара гараагүй байхада хаш анһаа гар ажа үбһэ тагахалаад үгөөд халуулдагбди. Тиигээд уһалан хойноо нарана[...]иг амсаар бэлшээридэнь гаргажа адуулдаг байнабди. Бэлшээрһээ буслажа ерэхэдэмнай газа хаданхы болоһон байдаг. Тиихэдэмнай бэлшэһэн бүхы хонид садатараа эдеэлжэ тэнюун ерээд байрадаа орожо амардаг юм.

Бэлшээриие зүбөөр хэрэглэһэнэй ашаар үбэлжэлгын эхилһэнһээ хойшо 56 центнер үбһэ тэжээл арбилагдаа.

Манай гүүртэдэ гол горхон ехэ холо туладань тусгаар худаг малтагданхай. Энэ худагһаа хонидоо хэм соонь уһалдагбди. Худагаймнай хаж уда хэдэ олон онсого түхеэрэгдэнхэй. Хонидоо халтируулха үйн тулада худаг шадарай мүльһые арилгадаг ба эльһээр харуу адхадаг байнабди.

1945 оной хүдэлмэриин дүнгөөр ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон 9 хони абаа һэм. Һайнаар хүдэлмэрилөөд байхада түрүү ажал үнэн хэрэгүүдээр харюусагдаха байһандань ехэ баяртайб.

Малажалай түрүүшүүлэй республиканска суглаанда делегат болоожо ерээд байхадаа, республикын эрхим хүнүүдэй дүршэлые халан абажа, саашадаа бүри һайнаар хүдэлмэрилхэб гэжэ бээе уялганаб.

М. ЦЫДЕНЖАПОВ, Хоринин аймагай „Улаан Одон" колхозой хонишон.

Иволгын аймагай «8-е Марта» колхозой ОТФ-е даагша нүхэр Торгашин.

Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой луговод Дымбрыл Намсараев.

«Серп ба Молот» колхозой ан үсхэбэрилхэ фермэ Тарбагатайн аймаг соо эрхим фермэ болоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Фермые даагша нүхэр А. Сластина.

МАЛАЖАЛААР ТҮРҮҮ АЙМАГ

Хоринин аймагай колхоз, малажалай фермэ, гүүртэ болон бүхы малшад 1945 ондо адуу мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые үлүүлэн дүүргэхын түлөө эрьюйхэн оролдолго гаргаһан ба нагиаже энэ аймагай колхозуудай малшадые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб адуу мо[рё]ор—100 процент, эбэртэ бодо малаар—108,8 процент, хони, ямаагаар—108,1 процент дүүргээд, республикада дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ илажа ябана.

[...]нгын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз малажалаар аймаг соо түрүү зэргэдэ тоологдодог юм. Энэ колхоз һүүлэй жэлнүүдтэ адуу мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб саг үргэлжэ үлүүлэн дүүргэжэ, малажалай продуктнуудые тушааха талаар гүрэнтэйгөө болзорһоо урид тоосоно 1945 ондо Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз малажал үсхэбэрилхэ түсэб адуу морёор—102 процент, эбэртэ бодо малаар—112 процент, хони ямаагаар—104 процент дүүргэһэн байна юм Үнгэрэгшэ жэлдэ түл болон бодо малнуудые хоросогүйн түлөө эрид хэмжээнүүдые абаһан. Гүрэндэ уялгата ёһоор һү тушааха түсэбөө—119 процент, мяха—219 процент, һооһо—114 процент, үндэгэ—111 процент, брынзэ—104 процент дүүргэһэн байна.

Малажалай фермэнүүдээр хүдэлмэрилһэн колхозшгууд нёдондо улам ехэ амжалтатайгаар ажаллаа. 19 эрхим колхозшгууд ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон 13 тугал, 163 хони абаһан байха юм.

Хониной-товарна фермэ үнгэрэгшэ жэлдэ 946 толгой хониһоо 1.125 хурьга абажа, хоролтогүйгөөр тэнжээһэн байна. 4.446 килограммай орондо 4.746 килограмм һооһо хайшалаа. Гүрэндэ 2.398 килограмм һооһо тушаажа, түсэбөө 114 процент дүүргэһэн байха юм. Мүн 436 килограмм брынзэ тушаажа, түсэбөө 104 процент дүүргэһэн байна. Фермые даагша Дарима Цыбикова гэгшэ хонишодой ажалые зүбөөр эмхидхэжэ, гүрэнэй түсэб үлүүлэн дүүргэхэ ябадал хангаһан ашаар, ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон 13 хони абаа. Фермын түрүү хонишон Цыбикжап Ринчин вэ хонишодой нэгэ бригадые хүтэлбэрилдэг юм. Энэ бригадынхид 1945 ондо 442 хурьга абажа тэнжээһэн ба мүн 213 толгой түлгэнүүдые хоролтогүйгөөр ондо оруулһан байна. Бригадын хонишод хамтадаа 1.300 гаран килограмм һооһо хайшалжа абаа. Нүхэр Ринчин овгай бригадын хонишод ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон 19 хурьга, 7 хони, 11 килограмм һооһо абаһан байна.

Тэрэшэтэн дээрэхи фермын хонишон Жалма Нанзатова гэгшэ 1940 онһоо хойшо энэ ажалда ябаа. Тиихэ зуураа, нэгэ бригадые хүтэлбэрилжэ түрүү зэргэдэ гараһан байха юм. 1945 ондо тус бригада 324 хони түрүүлжэ, 362 хурьга абаад, бүгэдыень тобир тарганаар ондо оруулаа. Гадна, 216 толгой түлгэнүүдые нэгэшье хоролтогүйгөөр ондо оруулһан байха юм. Бригадын члэнүүд 958 килограммай орондо 1006 килограмм һооһо хайшалжа, түсэбөө нилээдгүй үлүүлэн дүүргэа. Тэрэнэй түлөө тус бригадын хонишод ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон 32 хурьга, 7 хони, 33 килограмм һооһо абаһан байна.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз 1945 ондо мал ажал хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэбые түрэл бүреэр үлүүлэн дүүргэһэн байха юм. Тус колхоздо 1944 оной октябриин 1-һээ 1945 оной ноябриин 1 хүртэр нэгэшье толгой мал хоролтодо ороогүй. Малажалай продуктнуудые гүрэндэ уялгатаар тушааха түсэбүүдээ дүүргэһэн, үлүүлэн дүүргэһэн байна гэбэл, 311 центнерэй орондо 454 центнер мяха, 63.301 литрын орондо 64.301 литр һү, 319 килограммай орондо 441 килограмм брынзэ оруулһан байха юм.

Энэ колхоз адуу малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые хаһа сооһь үнгэргэжэ, гүрэнэй комиссида «һайн» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр тушаажа үгөө һэн. Һүнэй-товарна фермын хүдэлмэрилэгшэд үбэлжэлгэдэ илангаяа һайн бэлэдхэл хэбэ Үбэлэй бэлшээридэ ябажа байһан үхэр малынь барандаа тобир тарганууд зандаа.

Һүүлэй хоёр жэл соо тус фермын эбэртэ бодо мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб ходо дүүргэжэ ба үлүүлэн дүүргэжэ ябана. 1945 он соо нэгэшье толгой мал хороонгүй гүрэнэй түсэб олохон толгойгоор үлүү гаргаһан байха юм. Гүрэнэй түсэб үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө фермын хэдэн түрүүшүүл ажалай нэмэлтэ түлбэри абаа. Фермые даагша нүхэр Цыренов өөрөө 5 тугал абаһан байна.

Хониной-товарна фермын хүдэлмэрилэгшэд үбэлэй бэлшээриие жэлһээ жэлдэ зүбөөр эмхидхэжэ, хони ямаадаа тобир тарганаар үбэлжүүлдэг юм. 1945—46 онуудай үбэлжэлгэдэ һайн бэлэдхэл хээд, хони ямаадаа урин дулаанаар ба садхаланаар харууһалжа байна. Фермые даагша нүхэр Базарова энэ ажалда орооһоор 6-дахи жэлээ ябажа байха юм. Тиихэ зуураа, хонишодой ажалые зүбөөр хүтэлбэрилхэ ба эмхидхэхэ нилээдгүй дүршэл шадабаритай болоһон байна. 1945 ондо хони үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб үлүүлэн дүүргэхэ ябадал хангаһанай ашаар нүхэр Базарова ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон 7 хони абаа.

Мориной-товарна фермын адуушан Дугар Гомбоев гэгшэ 1945 ондо 100 шахуу адуу харууһалжа, нэгэшье толгой хороонгүй ондо оруулһан байна. Мүн 30 гүүдые түрүүлжэ, 30 унага абаад, баранииень тобир тарганаар тэнжээгээ. Түрүү адуушан Гомбоевой эрхим хүдэлмэри хүндэтэйгөөр сэгнэгдэбэ. Мүнөө энэ нүхэртэ ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон хоёр унаган, дүрбэн хурьган үгтэһэн байха юм.

«III Интернационал» колхоз 1945 ондо малажал хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб адуу морёор—101 процент, эбэртэ бодо малаар—105 процент хони, ямаагаар—106 процент дүүргэһэн байна. Тэрэшэлэн малажалай продуктнуудые тушааха талаар гүрэнэйнгөө урдахи уялгануудые бүримүһэн дүүргэһэн ба зарим зүйлнүүдээр үлүүлэн дүүргэһэн байха юм.

Һүнэй-товарна фермын хүдэлмэрилэгшэд 1945 ондо 100 үнеэн бүриһөө 100 тугал абаһан, 550 литрын орондо һаамхай үнеэн бүриһөө 573 литр һү һааһан. үнеэдые ороондо оруулха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн байна. Фермые даагша нүхэр Балдановта ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон 3 тугал үгтөө.

10 гаран жэлдэ һүнэй-товарна фермэ дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан түрүү һаалишан Должит Цыренова гэгшэ үнгэрэгшэ жэлдэ 15 үнеэ түрүүлжэ, 15 тугал абаад, тугалнуудыень бүрин бүтэнөөр ба тобир тарганаар ондо оруулһан, һаамхай үнеэн бүриһөө 560 литр һү һааһан байна. Гадна, 2 толгой бурууһуудые харууһалжа хоролтогүйгөөр ондо оруулһан юм. Тиин, нүхэр Цыренова ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон нэгэ тугал, 37,5 килограмм мяха абаһан байна. Тэрэшэлэн һубай үхэр адуулжа байһан түрүү малшан Дулма Дугарова гэгшэ 1945 ондо 88 толгой буруу хашарагуудые харууһалжа тобир тарганаар ба хоролтогүйгөөр тэнжээһэнэй түлөө ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон нэгэ тугал абаа.

«Красный партизан» колхозой мал ажалай фермэнүүд 1945 он соо бараг һайнаар хүдэлмэрилбэ. Гүрэнэй түсэбые адуу морёор—106 процент, эбэртэ бодо малаар—101 процент, хони ямаагаар—108 процент дүүргэһэниинь хадаа энэрэхи колхозой малшадай үнэн эхэ ажалые гэрчэлжэ үгэнэ. Мүн энэ артель малажалай продуктнуудые гүрэндэ тушааха уялгата түлбэринүүдээ болзорһоо урид үлүүлэн дүүргэһэн байна. 1945—46 онуудай адуу малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые энэ колхозойхид һайнаар үнгэргөө.

«Путь Сталина» колхозой һүнэй товарна фермэ эбэртэ бодо мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб үлүүлэн дүүргэһэн, уялгата ёһоор мяха, һү тушааха талаар гүрэнтэйгөө бүримүһэн тооһоһон байха юм Түрүү һаалишад Шагдарова, Жамбалова бэ бусад түл абаха, һү һааха түсэбүүдээ амжалтатайгаар дүүргэжэ, фермын хүдэлмэрилэгшэдэй дундахи социалистическэ мүрысөөндэ илаһаар байна. Адуу мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб үлүүлэн дүүргэжэ, Бурят-Монголые ашаг шэмээр ехэ, хүгжэнги малажалтай республика болгохо гэһэн зорилгые бэелүүлхэ хэрэгтэ Хоринин малшад горьтойхон алхам хэбэ.

Адуу мал үсхэбэрилхэ талаар түрүүлжэ ябаһан Хоринин аймагай хэдэн олон ферм, гүүртэнүүдэй эрхим хүдэлмэрилэгшэд малажалай түрүүшүүлэй республиканска суглаанда хабаадаха сахая ерэбэ. Эдэнэр энэ суглаанда хабадаһан республикын түрүү хүнүүдэй дүршэл шадабариие халан абажа, саашанхи хүдэлмэреэ тэдэнэрэй үльгэр жэшээгээр ябуулхайди гэжэ мэдүүлнэд.

Хориһоо ерэһэн эдэ түрүү малшад хэдэн олон жэлдэ малажал дээрэ хүдэлмэрилжэ баялиг дүршэлтэй болоһон байха юм. Тиимэл халаа эдэ нүхэд аймагаа республикын түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргаһан байна. 1945 ондо малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ энэ суглаанда ерэһэн эрхимүүд үнэн зүрхэнэй оролдолго гаралыень тусгаар тэмдэглэмээр.

О. ГОМБОЕВА.

МАЛАЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ РЕСПУБЛИКАНСКА СУГЛААНҺАА

Январиин 19-дэ малажалай түрүүшүүлэй республиканска суглаан хүдэлмэрөө үргэлжэлүүлжэ, «Республикын колхоз ба совхозуудаар адуу малай үбэлжэлгын байдал ба зорилгонууд тухай» ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой секретарь нүхэр **Б. Л. Лобсановай** элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ болобо.

Элидхэл тушаа эгээл түрүүлэн Хоринин аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Норбоев** үгэ хэлээ.

—Республикын малажалай түрүүшүүлэй суглаанда хабаадагша Таанарта өөрынгөө колхозой членүүдэй зүгһөө халуун баяр хүргэнэб. Бидэ эндэ сугларагшад колхозно һүрэгүүдые үсхэбэрилжэ, тэдэнһээ абтаха ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ үнэн сэхээр оролсоһон байна гээшэбди. Та бүгэдэ түрүүшүүлтэй хамта манай колхозой малажалай бүхы хүдэлмэрилэгшэд дайн сэрэгэй үедэ эсэшэ-сусашагүйгөөр хүдэлмэрилжэ, адуу малаа ниидэгүй олошоруулан, тэдэнэй ашаг шэмые һаала дээшэлүүлээ. Гэбэл, сэрэг дайнай эхилхэһээ хойшо манай колхозой малажал адуу морёор—20 процент, эбэртэ бодо малаар—30 процент, хони ямаагаар—51 процент ургалта үгэһэн байха юм.

1945 ондо малажал хүгжөөлхэ гүрэнэй түсэб адуу морёор—105 процент, эбэртэ бодо малаар—110 процент, хони ямаагаар—110,2 процент дүүргэнхэй. Малажалые хүгжөөлхэ хэрэгтэ үнэн зүрхэнэй оролдолго гаргадаг түрүү колхознигууд манайда үдэрһөө үдэртэ олошорно. Тэдэнэр адуу малай үбэлжэлгын энэ шухала үедэ харюусалгаа улам дээшэлүүлһэн байха юм.

Иволгын аймагай «Улаан Оронго» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Хулугуев малажалые хүгжөөлхэ гүрэнэй түсэб 1945 ондо адуу морёор—105 процент, эбэртэ бодо малаар—100 процент, хони ямаагаар—120 процент дүүргэжэ, малажалай продуктнуудые тушааха талаар гүрэнтэйгөө бүримүүһэн тоосообди гэжэ хэлэбэ. Тэрэшэлэн нүхэр Хулугуев колхозой түрүү малшад Цыбикжапова, Омогтуева ба бусадай малажалые хүгжөөлхэ хэрэгтэ үнэн зүрхэнһөө тэмсэдэгынь магтаһан байна.

Саашань нүхэр Хулугуев адуу малай үбэлжэлгын ябаса тухай тогтожо хэлээ. Үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые дурсагдагша колхоз намар байхада бүримүүһэн дүүргээд, гүрэнэй комиссида эрхим гэһэн сэгнэлтэтэйгээр тушааһан байха юм. Малай байра байдалнууд урин дулаанаар заһабарилагдаһан, 71 процент үбһэ тэжээл бэлэдхэһэн байгаа. Нэмэлтэ тэжээл суглуулха талаар горьтойхон хүдэлмэри ябуулагдаа.

Үбэлэй адуулгые һайнаар эмхидхэжэ шадаһанай ашаар, үбэлжэлгын түрүүшын һарануудай соо 1900 центнер үбһэ, хэдэн зуугаад центнер һолоомо арбилагдаһан байна гэжэ нүхэр Хулугуев хэлэбэ. Тэрэшэлэн энэ жэлдэ сабшалан һайжаруулха талаар бага бэшэ хүдэлмэри хэхэ ёһотойбди гэжэ нүхэр Хулугуев мэдүүлээ.

—1946 ондо малажалые хүгжөөлхэ гүрэнэй түсэб түрэл бүреэр үлүүлэн дүүргэгдэһэн, малажалай продуктнуудые тушааха талаар гүрэнтэйгөө болзорһоо урид бүримүүһэн тоосоһон байнабди. Адуу малые ороондо оруулха түсэб 102-һоо 106 процент хүртэр дүүргэгдэ.

Колхозой түрүү адуушан Цыденов, үхэршэн Цыренжапова, һаалишан Найданова ба бусад адуу малые хоролтогүйгөөр ондо оруулһанай түлөө ажалай нэмэлтэ түлбэринүүдые абаһан байха юм.

Үбһэ бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэдэггүй байһан дээрэһээ набша намаа, шэлбэһэ мэтын тэжээл нэмэжэ бэлэдхэнэбди. Үбэлэй адуулгые һайнаар эмхидхэжэ тэжээлые арбилхын түлөө малшад бүхэн оролдоно. Үбэлжэлгын эхилһэнһээ хойшо манай малажалай хүдэлмэрилэгшэд 2182 центнер үбһэ арбилба,—гэжэ Хэжэнгын аймагай «Комсомол» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Эрдынеев** хэлээ.

Байкало-Кударын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермые даагша нүхэр **Илгеев** эбэртэ бодо мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые үлүүлэн дүүргэһэн, үбэлэй бэлшээриие зүбөөр хэрэглэжэ байһан тухайгаа хэлээд, үбэлжэлгые гарзагүйгөөр үнгэргэжэ, 1946 ондо үшөө ехэ амжалтануудые түйлахабди гэжэ суглаашадта мэдүүлбэ.

Иволгын аймагай газарай таһагай главна зоотехник нүхэр **Чулкова** гэгшэ Бурят-Монгол АССР-ые ашаг шэмээр ехэ хүгжэнги малажалтай республика болгохо гэһэн зорилгые бэелүүлхын түлөө аймагай колхозуудай хэрэгээр хүдэлмэрилжэ байһан тухай хэлэхэ зуураа, иигэжэ мэдүүлбэ гэбэл: манай аймаг малажалые хүгжөөлхэ гүрэнэй түсэб 1945 ондо адуу морёор—100 процент, эбэртэ бодо малаар—105 процент, хони ямаагаар—101 процент дүүргэбэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ түрүү колхозууд сабшалан һайжаруулхын түлөө эрид тэмсэл хэжэ, 1944 онойхиһоо 12.000 центнер үлүү үбһэ бэлэдхэһэн байха юм. Аймагай түрүү луговодууд сабшалан һайжаруулхын түлөө бүхы хүсөөрөө тэмсэжэ, газараа үһалһан, үтэгжүүлһэн байгаа. «Майн 1» колхоз 40 гектар сабшаланһаа га бүриин—50 центнер, «Авангард» колхоз дунда зэргээр гектар бүриин—35—40 центнер үбһэ хуряаһан байха юм.

Малажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхын тулада хээрын бэлшээриие зүбөөр ба бүхы хэмжээгээрынь хэрэглэһэн түрүү колхозууд аймаг соо һаала олон. 12 колхоз һү һааха түсэбүүдээ үлүүлэн дүүргэһэн байха юм. Тэдэнэй дунда «Осоавиахим», «Майн 1», Коленовско сельсоведэй Ленинэй нэрэмжэтэ ба бусад колхозууд оролсоно.

Үбэлэй бэлшээриие хүсэд һайнаар хэрэглэжэ, адуу малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэжэ байһан колхозуудай дунда Кировэй, Ленинэй, Сталинай, Молотовой нэрэмжэтэ, «Улаан Оронго» ба бусад хүдөө-ажалай артельнүүд оролсомоор байна. Бэлшээриие зүбөөр хэрэглэжэ, үбэлэй адуулгые һайнаар эмхидхэһэн колхозууд үбһэ тэжээл хэдэн центнерээр арбилһан байха юм. Ленинэй нэрэмжэтэ, «Майн 1», «XVII партсъезд» колхозууд үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ, үбһэ тэжээл арбилхын хажуугаар, шэнэ түлнүүдые һайн бэлэдхэлтэйгээр угтаад, хоролтогүйгөөр тэнжээжэ байна.

Гильбирын, Иволгын, Саянтын сомонуудай колхозууд нэмэлтэ тэжээл бэлэдхэжэ үргэлжэлүүлһээр.

Бичурын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Цыдыпов** үгэ хэлэхэ зуураа, нёдондо малажалай түрүүшүүлэй республиканска суглаанда хабаадалсахадаа малажалые хүгжөөлхэ гүрэнэй түсэб түрэл бүреэр дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ байнабди гэжэ колхозойнгоо зүгһөө социалистическэ уялга абаа һэм. Тиин мүнөөлэр хэлэһэн үгэлөө хүрэһэн тухайгаа Та бүгэдэндэ хэлэжэ үгэхэм,—гэбэ.

—Манай Бичурын аймагай олонхи колхозууд малажалаар гээгдэнгишье һаань Бодонгуудай колхозууд бараг һайн ябадалтай юм. Манай Сталинай нэрэмжэтэ колхоз 1945 он соо боло болон нарай малнуудые хоролтохо оруулангүй бүрин бүтэн байлгажа, малажалые хүгжөөлхэ гүрэнэй түсэб дүүргэхэ талаар түрүү зэргэдэ гараһан байна. Олохон малшаднай ажалай нэмэлтэ түлбэри абаа.

Саашань нүхэр Цыдыпов малажалай хүдэлмэрилэгшэдые үргэн хэрэгсэлэй эд бараагаар хангалгагүй байһан тухайнь худалдаа-наймаанай эмхи зургаануудые шүүмжэлбэ.

Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Цыренжапов** 1945 ондо малажалые хүгжөөлхэ гүрэнэй түсэб түрэл бүреэр үлүүлэн дүүргэжэ, гүрэнэйнгөө урдахи уялгануудые болзорһоо урид бүримүүһэн тушааһан тухайгаа ба үбэлжэлгын хэр зэргээр үнгэргэжэ байһан тухай хэлээ.

Хэжэнгын аймагай Доодо-Худанай сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой адуушан нүхэр **Гармаев** 1945 ондо 61 гүүнһээ 53 унага абажа хоролтогүйгөөр тэнжээһэн ба адуу моритые бэлшээриидэ адуулха дуршал тухайгаа тогтон хэлэһэн байна.

—Манай колхоз 1945 ондо малажалые хүгжөөлхэ гүрэнэй түсэб адуу морёор 106 процент эбэртэ бодо малаар—123 процент, хони ямаагаар 125 процент дүүргэһэн, малажалай продуктнуудые тушааха талаар гүрэнтэйгөө бүримүүһэ тоосоһон, үбһэ тэжээл элбэг ехээр хуряахын тулада сабшалангай газарые хайшан гэжэ эдлүүрилэг байһанаа хэлжэ зуураа саашадаа хэхэ хүдэлмэри дээрээ тогтожо, Иволгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Дамбаев** үгэ хэлэбэ.

Кяхтын аймагай «Улаан Табангут» колхозой хониной-товарна фермые даагша нүхэр **Лодомпилов** өөрынгөө дүй дуршал тухай хэлэһэн байна.

СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат, Бичурын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Гармаев** колхозно малажалые хүгжөөлхэ ябадалда хамагай шухала зорилгые хандуулжа, 1946 ондо адуу малай тоо толгойе олошоруулан, тэдэнэй ашаг шэмые арбидхахын түлөө шанга тэмсэл хэхэ тухай хэлэбэ.

БМАССР-эй Арадай Комиссарнарай түрүүлэгшын орлогшо нүхэр **Хазагаев** республикын хүдөө-ажалай шухала һалбари болохо малажалые бүхы хэмжээгээр хүгжөөлхэ ба тэрэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ ябадал колхозуудай шухала зорилго байһые тэмдэглэхэ зуураа адуу малай үбэлжэлгын үедэ тохёолдоод байһан хэдэн дутуу дундануудые элируулээ. Зарим колхозуудай үбһэ тэжээл үлэмжэ ехээр гаргашалжа, ехэ алдуу хэһэн байха юм гэнэ. Үбэлэй түрүүшын хоёр һара соо республикын колхозуудаар 10 мянган центнер үбһэн үлүүсэ гаргашалагдаба. Олонхи колхозууд үбһэ тэжээл нормын ёһоор гаргашалха ябадал сахидаггүй тэрэһээнь малшад өөһэдынгөө дураар үбһэ тэжээл зөөжэ абаашадаг байна.

Олонхи колхозууд үбэлэй бэлшээри хэрэглэжэ, адуу малаа бэлшээжэ байһан болобошье һүүлэй үетэ саһан ехэ гэжэ шалтаг барьяад болюулжархиһан байха юм. Иимэ ябадал Яруунын аймагай олонхи колхозуудаар үзэгдэһэн байгаа. Тээд энэ аймагай Исэнгын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой членүүд бэлшээриин саһа этэжэ гаргаад, малаа адуулжа үргэлжэлүүлһээр байха юм. Тэрэнэй ашаар энэ артель 500 центнер үбһэ арбилһан байна.

Үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхын тулада хээрын бэлшээриие хаа-хаанагүй зүбөөр хэрэглэхэ, дундаһаа доошо шадалтай малые тусгаар бүлэг болгохо ба үбһэ тэжээл эдюулхэ, түл абалгые эрхимээр үнгэргэхэ, тугал хурьгадай байра байдалые хэдэн удаа шалгажа һайнаар заһабарилха шухала хэмжээнүүд тухай нүхэр Хазагаев хэлээ.

Иволгын аймагай «Майн 1» колхозой һаалишан нүхэр **Батнова** гэгшэ 1946 ондо бүри эршэмтэйгээр хүдэлмэрилхэ гэһэн уялга абаба.

Ахын аймагай ахалагша ветеринарна врач нүхэр **Целовальников** аймагай колхозуудаар һарлаг хайнагуудые үсхэбэрилхэ тусхай гүүртэнүүдые эмхидхэлэг байһан ба тохёолдоһон дутуу дундануудай тухайгаа хэлэбэ.

Бичурын аймагай «Большевик» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Тулупов** зооветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй малажалые хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилдэг ба Бичурын зарим колхозуудаар адуу моридой байдал харууһанай муу зандаа байһые шүүмжэлээ.

СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат Бурят-Монголой уранзохёолшо нүхэр **Намсараев** республикын түрүү малшадые амаршалха зуураа саашадаа тэдэнэрэй Бурят-Монголой уранзохёолшодтой халуун барисаатайгаар хүдэлмэрилхыень уряалаа.

БМАССР-эй Верховно Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Цыденова республикын колхозуудаар адуу малай үхэдэг, туралаг, һубайрлаг дээрэһээ малажал дээрэ ехэ дутуунуудтай байнабди.—гэбэ. Саашань нүхэр Цыденова малажалые хүгжөөлэн, ашаг шэмыень дээшэлүүлжэ ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй манай республикын урда табиһан зорилгые бэелүүлхын тулада сабшалангай газарые һайжаруулжа, үбһэ тэжээл ехээр абадаг болохо, малай һубайралгатай эрид тэмсэл хэхэ мэтын шухала зорилгонуудые сугларагшадта хэлэжэ үгөбэ.

Сэлэнгын аймагай Куйбышевэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон нүхэр **Гомбоева** 1945 ондо 376 хониһоо 436 хурьга хайшан гээд абаһан ба тэдэниие нагаад бүрин бүтэн байлгаһан тухайгаа хэлээ.

—Малажалые хүгжөөлэн, тэрэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ ябадал үбһэ тэжээлһээ ехэнхидээ болодог байһан туладань сабшалангые бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлхэ гээшэ тон шухала байна,—гэжэ Сэлэнгын аймагай XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой член, республикын сотло луговод нүхэр **Герасимов** хэлэһэн байна.

БМАССР-эй газартаряалангай арадай комиссарые орлогшо нүхэр **Уртюбаев** үгэ хэлэхэ зуураа, сабшалангай газарые һайжаруулха, үбэлэй адуулгые һайнаар эмхидхэхэ ба адуу малые хорооһо, ондоо тээшэнь гаргашалха, тэрэшэлэн малай һубайрха, үхэхэ ябадалтай эрид тэмсэл хэхэ тухай тогтобо.

Элидхэл тушаа хамта 40 хүн үгэ хэлэһэн байна.

Удаань ВКП(б)-гэй Бурят-Монгол обкомой секретарь нүхэр **Кудрявцев** адуу малые саашадаа олошоруулан үсхэбэрилжэ, тэдэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ зорилгонууд тухай хэлэбэ. Манай республикын колхозууд дайн сэрэгэй үедэ малажалай продуктнуудаар гүрэнтэйгөө тоосоһон байна. Гэбэшье Эхэ оронойнгоо урда урилтай зээлитэй байна. Тэрэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ адуу малай тоо толгойн хороһонһоо болоо гээшэ.

Бидэнэр малай үбэлжэлгэ гээшэ тон харюусалгатай үе байһан туладань хамтаараа сугларжа, үбэлжэлгын түрүүшын үеын дүнгүүд ба хоёрдохи хахалые хайшан гээд үнгэргэхэ тухай зүбшэн хэлсэжэ байнабди. Республикын зарим колхозууд адуу малай үбэлжэлгые һара тоолон үнгэргэһөөрөө хизаарлажа амаржалаг дээрэһээ үбэлэй һүүл багта үбһэ тэжээлээр дутажа, ехэ бэрхэшээлдэ тохёолдоһог байха юм. Тэрээн дээрэһээ адуу мал туража, май, июнь соо үхэхэ ябадал гараһаг. Олонхи колхозууд үбһэ тэжээлээ зүбөөр гаргашалдаггүй, мүн тэдэниие нөөжэ. Хатуу шанга үзэрнүүдтэ үлөөдэггүй байна.

Адуу малые үсхэбэрилжэ республикын нэрэ түрые алдаршуулхын тулада эндэ сугларһан бүхы түрүүшүүл өөһэдынгөө дүй дуршалые нютагтаа үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, гээгдэнги колхоз бүхэниие түрүүшүүлэй зэргэдэ жагсаахын түлөө оролдохо ёһотой гэжэ нүхэр **Кудрявцев** хэлэбэ.

Саашань нүхэр Кудрявцев малажал дээрэхи бүхы дутуунуудые усадхажа, адуу малаа хүгжөөлхэ, тэдэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ ябадалда ажалай нэмэлтэ түлбэри тухай хуулиин ба социалистическэ мүрысөөнэй угаа ехэ удхашанартай байһаниие, малажалые саашадань олошоруулха, үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ зорилгонуудые хэлэжэ үгөө.

Энээгээр январиин 19-эй заседани хаагдаба.

Манай республика дотор

№ 17 ҺУНГУУЛИИН УЧАСТОГТА. Агитаторнууд И. В. Новожилов ба Е. Ш. Именохоева гэгшэд 103 наһата һунгагша Арина Фёдоровна Ивановатай хөөрэлдэжэ һуунад. Арина Фёдоровна болбол революциин урда тээхи сагай түшэр хүнэй байдалые дурдан хөөрэнэ. СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтада хоёрдохёо хабаадалсахаа байһандаа омгорхоно.

А. Поповой фото.

Республиканска выставкомдо

Тарбагатайн аймагай выставкомой аууршалгаар, доро дурсагдаһан колхоз, малажалай фермэ, түрүүшүүлдэ дипломуудые олгохо гэжэ республиканска выставком тогтообо:

НЭГЭДЭХИ ЗЭРГЫН ДИПЛОМ МҮНГЭН ШАН ҮГЭЛГЭТЭЙГӨӨР:

Емельянова Миладора Ивановнада—Дзержинскын нэрэмжэтэ колхозой хонишон. 102 хониһоо 132 хурьга абажа тэнжээһэн байна.

Зайцев Минай Семёновичто—«Искра» колхозой хонишон. 104 хониһоо 130 хурьга абажа хоролтогүйгөөр тэнжээгээ.

ХОЁРДОХИ ЗЭРГЫН ДИПЛОМ МҮНГЭН ШАН ҮГЭЛГЭТЭЙГӨӨР:

«Искра» колхозой хониной-товарна фермэдэ. Хони үсхэбэрилхэ ба нооһо хайшалха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Трифонова Анна Германовнада—«Искра» колхозой хониной товарна-фермые даагша.

Емельянова Агафья Ивановнада—Дзержинскын нэрэмжэтэ колхозой хонишон. 102 хониһоо 132 хурьга абажа тэнжээгээ.

Кушнарева Варвара Селеверстовнада—Молотовой нэрэмжэтэ колхозой һаалишан 13 үнеэ түрүүлээд, түлнүүдыень бүрин бүтэнөөр ондо оруулһан байна.

Сучков Изосим Ильичта—«Победитель» колхозой мориной-товарна фермые даагша. 11 гүлтэртэ гүүнһээ 8 унага абажа тэнжээгээ.

Гуслякова Ксенья Васильевнада—«Серп ба Молот» колхозой ахалагша һаалишан. 11 үнеэ түрүүлжэ, түлнүүдыень хоролтогүйгөөр ондо оруулаа.

ГУРБАДАХИ ЗЭРГЫН ДИПЛОМ

Гаврилова Анна Максимовнада—«Авангард» колхозой һаалишан. 11 үнеэ түрүүлжэ, түлнүүдыень бүрин бүтэнөөр ондо оруулһан байна.

Ковалева Марфа Евстигнеевнада—Молотовой нэрэмжэтэ колхозой һаалишан. 12 үнеэ түрүүлжэ, түлнүүдыень хоролтогүйгөөр тэнжээгээ.

Бондарева Акулина Кузьминичнада—Кировэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишан 12 үнеэ түрүүлжэ, түлнүүдыень бүрин бүтэнөөр тэнжээһэн байна.

Тихонова Екатерина Пантелеевнада—Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан. 10 үнеэ түрүүлжэ, түлнүүдыень хоролтогүйгөөр тэнжээгээ.

Шурыгина Акулина Ивановнада—Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан. 13 үнеэнһээ 12 тугал абажа тэнжээһэн байна.

Воробьева Ольга Васильевнада—Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тугалшан. 20 тугалнуудые хоролтогүйгөөр тэнжээгээ.

Павлов Петр Петровичто—Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хонишон. Абаһан түлнүүдээ бүгэдыень бүрин бүтэнөөр тэнжээһэн байна.

Колхозно теат[р]... гастроль

Манай республиканска кол...
рын коллектив болбол СССР-эй...
Соведэй һунгалтын хүндэлэл...
хүдөөгэй һунгагшадта хэдэн ...
наада, концерт харуулхын ба ...
ха, уран шүлэг уншаха бэл...
дэлмэри түйлай ехэ дэбж...
үнгэргэжэ байна.

Колхозно театрын артистну...
лэг боложо таһараад, нэгэ ...
Байкало-Кударын аймаг ба ...
гынь Түнхэнэй аймаг нэгэ ...
зороор, 1946 оной январь һ...
гарахаяа байна.

Эдэнэр болбол дурсагдагша ...
дай бүхы һунгуулиин участог...
ябажа, СССР-эй Верховно Сов...
галтада зорюулагдаһан хэдэн ...
наада ба концерт һунгагшадта...
ба уран шүлэгүүдые уншаха ...

Энэ театрын коллективэй ...
доро дурсагдаһан зүйлнүүд о...
РСФСР-эй габьяата артист Ч...
новэй зохёоһон «135 статья» ...
жэг, Бурят-Монгол республик...
та артист Ж. Пагбаинай зох...
тар» гэжэ зүжэг, драматург А...
кабинета» гэжэ зүжэгэй о...
бусад зүжэгүүд болон хэдэн с...
харуулагдаха юм.

Верховно Соведэй һунгалта...
бэшэһэн уранзохёолшод Хоца...
вай, П. Галсановай ба бусадай...
лэгүүдые уншаха байна.

Мүн хэдэн богонихонууд ...
һунгагшадта дуулажа үгэхэ ...
байха юм.

Республиканска колхозно те...
лектив элэ бүхы хүнэтэ ...
эрхимээр дүүргэжэ шадахань ...

Зүүн-Сибири[н] түмэрзамайхи[д]... мүрысөөндэ пл...

Үнгэрэгшэ жэлэй декабрь һ...
лай хүдөөр түмэрзамай Горх...
ци (начальнигынь нүхэр Волко...
гань нүхэр Петров, месткомой ...
шэнь нүхэр Соколов) Зүүн Сиб...
мэрзамайхидай мүрысөөндэ илаж...
-гэй Бурят-Монголой обкомой ...
паркомой дамжуулгын Улаан ...
мянган түхэриг шан барюу...
абаба.

Көжөөцкэ сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэдые сүүдлэхэ Нюрнбергдэхи процесс

Январиин 14-эй үглөөнэй заседани

НЮРНБЕРГ, январиин 14. (ТАСС). Трибуналай январиин 14-эй үглөөнэй заседани болбол Дахаудахи концентрационно лагерьта хаагдажа байһан гэршэ Франц Блах гэгшые мушхажа дүүргэхэ ябадалда зорюулагдаһан байна.

Блахын мэдүүлгые буруушаахые оролдоһон үмөөрэгшэдэй һэдэлгэнүүд ямаршье үндэһэгүй гэжэ харууһан американска гэмнэлтын түлөөлэгшэ Додд гэгшын үгэ хэлэһэнэй һүүлээр, английска гэмнэлтын түлөөлэгшэ полковник Филимор үгэ хэлэжэ, гэмнэгдэгшэ Карл Дениц гэгшын хэһэн гэмтэ хэрэгтэ хабаадаха документнүүдые харуулба. Гэмнэгшэ болбол Карл Дениц гэгшэ 1935 ондо «Веддиген» гэжэ уһан доогуур ябадаг флотилиие командалжа байһан, 1943 ондо Гросс-адмиралаар томилогдожо, германска далайн-сэрэгэй флодой главно командалагшаар ажаллажа, гэмнэгдэгшэ Редер гэгшын һууриие эзэлжэ байха зуураа уһан доогуур ябадаг флодые командалагша хэбээрээ үлэһэн байна гэжэ трибуналда һануулна. Дениц болбол 1945 оной майн 1-дэ Гитлерэй һууриие эзэлжэ. Германиин толгойлогшо болоһон байна. Германска флодые байтуулгада ба тэрээниие фашистска тонуул дээрмэдэ бэлэдхэхэ ябадалда гэмнэгдэгшэ Дениц гэгшын гаргаһан оролдолго гитлеровскэ заговорщигуудта үнэхөөр сэгнэгдэһэн байна гэжэ полковник Филимор мүн лэ һануулна. Гэмнэгшэ болбол «дас архивта» оройһон хуулита мэдээсэлһээ отрывок уншажа, тэрэнь Дениц гэгшын олон жэлэй турша соо германска флодые дайнда бэлэдхэһыень баталба.

Гитлеровскэ заговорто хабаадагша байһан Дениц болбол дай хэхэ гитлеровскэ методые германска флодто нэбтэрүүлһэн байна.

1939 оной ноябрьда уһан доогуур ябадаг Немецкэ онгосонууд нейтральна суднануудые гэнтэ уһанда шэнгээжэ эхилээ һэн. Жэшээлхэдэ, тэрэ жэлэй ноябриин 19-дэ хойто далайда норвежскэ танкер гэнтэ уһанда шэнгээгдэһэн байна. Судныи капитан ба командын 4 членүүд алагдаһан байна. Үлэһэн хүнүүдынь удаан сагай турша соо далайда онгоцо дээрэ ябажа байһан байгаа. Немецүүд болбол союзнигуудай худалдаа-наймаанай суднануудта 112 удаа хуули буса добтолгонуудые хэһэн ба баһа 79 суднануудые гэнтэ торпедировалагдаһан байгаа гэжэ гэмнэгшэ мэдүүлбэ. Тиихэдэ немецүүд болбол командануудай аюулгүйе сахиха ябадалда ямаршье анхарал табяагүй байна.

1941 оной январиин 30-да Гитлер болбол немецкэ торпедоносецуудта дайралдаһан суднануудые һахюултайшье, һахюулгүйшье һаань торпедировалха ябадалай шухала тухай соносхоһонойнь гэршэ болохо документые гэмнэгшэ асарна. Гитлерэй энэ гэмтэ заабариие Дениц гэгшын командаар уһан доогуур ябадаг Германска онгосонууд яажа бэелүүлһэн тухай документнүүдые гэмнэгшэ харуулна. Тэрээн соонь «сити оф Бенанес» гэжэ пароходые немецүүдэй уһанда шэнгээһэн тухай бэшэгдэһэн байна. Энэ болбол 1940 оной сентябриин 17-до болоһон ушар, энэ судна дээрэ олон эхэнэрнүүд ба үхибүүд байһан байгаа. Судные гэнтэ уһанда шэнгээһэн ба эндэ 258 хүн үхэһэн байна. Үхэгшэдэй дунда 77 үхибүүд байгаа.

Саашань гэмнэгшэ болбол гэмнэгдэгшэ Дениц ба тэрээнэй ханикуудай өөһэдынгөө мэдэлэй хүнүүдтэ үгэһэн приказуудынь уласхоорондын эрхые эбдэхэ ябадалда шэглүүлэгдэһэн байна гэжэ заана. Гэмнэгшэ болбол угы хэгдэһэн суднануудай командануудта ямаршье туһаламжа үзүүлхэһээ байтагай, харин тэдэ командануудые угы хэхэ ёһотой гэжэ бэшэһэн олон приказнуудые трибуналда нэрлэнэ.

Гэмнэгшэ саашань үргэлжэлүүлхэдээ, 1942 ондо США-гай дайнда ороходонь гитлеровецүүд болбол союзнигуудай флоттой тэмсэхэ методые үргэнөөр хэрэглэхэ гэжэ шиидэһэн байна. Гэмнэгшын харууһан документ соо үзэхэдэ, зэрлигээр тэмсэхэ методуудай тухай гансал Гитлер ба Дениц хоёр мэдэһэн бэшэ, мүн гэмнэгдэгшэ Риббентроп мэдэһэн байна. Гэмнэгшэ болбол Гитлер ба Берлинэй һуугаа японско элшэн сайд Осима хоёр Риббентропын хабаадалтатайгаар 1942 оной январьта хөөрэлдэһэн протоколһоо уншана. Протокол соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: «фюрер болбол карта хараглажа, Атлантикадахи дайнай болото байдалые японско элшэн сайдта тайлбарилжа үгэнэ, тиихэдэ уһан доогуур ябадаг онгосонуудай дайнай хүсэтэйгөөр дэлгэрһэн ябадалые үлэмжэ шухала зорил... тоолоно. Холбоото Штадуудай ... суднануудые бариһаншье һаа, т... пуудта хэрэггэй командануудай ... лохонь хамагай ехэ шиидхэхэ ... нэгэниинь болоно гэжэ фюрер... байна. Иимэ дээрэһээ али боло... манданууддай членүүдые олоор... һанаатайгаар худалдаа-най... суднанууд урилшалан һануу... шэнгээгдэхэ ёһотой байна. Энэ ... шэнэ командануудые суглуулха... хэрэг болохо байха. Иимэ хэрэг... түлөө экипажай членүүдые ... ябадал болбол хүнэй мэдэрэлээр... рилэгдэхэ ёһогүй. Иимэ ушарһа... харин гүрэнэй морягуудтай ... болоо һаа, тэдэниие плендэ аба... гүй харин судные торпеди... һүүлээр уһан доогуур ябадаг ... уһан дээрэ гаража, бэеэ абарх... хүнүүдые буудажа алаха ёһото... приказ гаргаха. Элшэн сайд бо... бол фюрерэй хэлэһэнтэй үнэн ... ниилэһэн ба японецууд болбол ... иимэрхүү аргые хэрэглэхэ гэж... бэ».

1942 оной сентябриин 17-до ... штабһаа уһан доогуур ябадаг ... дай бүхы командирнуудта аль... нюуса приказые уншана. Энэ ... хэлэгдэхэнь ходоо: «эбдэрһэн ... дай американска ба союзнигуу... рягууд угы хэгдэхэ ёһотой гэж... адмирал Дениц ойлгуулһан бай...

Трибуналай түрүүлэгшэ лор... гэгшын заабарлалга болтор хэ... жолнуудые хэхые хүсэһэн д... шын асуулта абалта таһараг... риин 14-эй үдэшэ нээгдэмэл ... болохогүй, трибунал халаа ява... ай үглөө хүртэр заабарлалга ... гэжэ анха түрүүн Лоуренс ... Тэрэнһээ гадна, гэмтэ организа... угые тохорхойлолготой холбогд... журамай хэдэн асуудалнуудта ... һээ харюу абахые трибунал д... жэ Лоуренс дуулгана.

Иигээд трибуналай январиин ... үглөөнэй заседани дүүрэбэ.

Харюусалгата редактор Ц. Г. ГАЛСА...

РЕДАКЦИ ба ХЭБЛЭХЭ ГАЗАРАЙ АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ, Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23, АТС—1-80; зам. редактора—7-89; ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной жизни ... промышленности—7-89; сельского хозяйства—6-03; писем и переводов —6-03 (2 зв.); об'явлений 2-64 (2 зв.).

Н—00533. Типография Государственного газетного издательства при СНК БМАССР. Тираж 5...